

Et par prislister for nordjyske glas.

Af Torben Witt.

Blandt de vigtigste kilder til vor viden om de danske glasværkers produktion er naturligvis værkernes egne kataloger og prislister.

Det er derfor en stor hjælp at Holmegårds Glasværk nu, i anledning af 150 året for værkets start udsender sin prisliste fra 1853 og sin modelbog påbegyndt samme år (1).

På lignende måde publiceres her Conradsminde's prisliste der hidtil kun har foreligget i 3 eksemplarer (2) og en helt unik prisliste fra Mylenberg og Aalborg Glasværker. Denne sidste dukkede op i et købmandsarkiv fra Lemvig for et par år siden (3).

De to prislister findes i fotografisk optryk som bilag bag i bogen.

I det følgende vil der blive gjort rede for nogle overvejelser over prislisternes datering og kildeværdi, og over mulighederne for at sætte dem i forbindelse med bevarede glas.

Glasværkerne

Indledningsvis vil det være rimeligt at se på de nordjyske glasværkers historie. Dels fordi de hidtidige fremstillinger heraf divergerer på en række punkter, dels fordi der herved skaffes nogle forudsætninger for bedømmelsen af prislisterne, der i det følgende vil blive omtalt som henholdsvis CO-listen og MA-listen.

En fornyet gennemgang af fabriekshistorien retfærdiggøres tillige af en del kildemateriale, der blev indsamlet efter de første behandlinger af emnet, men

som ikke blev udnyttet af Peter Riismøller inden hans død. De undersøgelser der blev igangsat på foranledning af dette materiale førte iøvrigt til en del yderligere fund i arkiverne.

Hovedvægten vil blive lagt på at trække oplysninger frem, som har betydning for bedømmelsen af produktionens art og omfang, fra Conradsminde's start til Mylenbergs lukning.

Conradsminde

Conradsminde glasværk blev opført 1835 i en lysning i Nørlund skov af krigsråd Rasmus Conradsen til Nørlund, Albæk og Torstedlund.

Formålet var udnyttelsen af de ret afsides beliggende tørvemoser »Sortemose« og »Gaardsø mose«, og af det brænde som den 2.000 td. land store, men noget forsømte skov kunne afgive.

Forbilledet var Holmegaards Glasværk ved Næstved, der gennem en halv snes år havde fået godt fodfæste på det marked der var opstået efter Norges adskillelse fra Danmark, en succes der ikke mindst skyldtes den kapital som Kommercefonden havde skudt i denne for Danmark nye fabrieksgren.

Rasmus Conradsen fik da også et par mindre lån sammesteds fra. Han fik tillige indkaldt nogle arbejdsløse glasmagere fra Norge og kom i 1836 igang med en grøntglasproduktion. Det hele tegnede lyst. Kongen selv kom på besøg i sommeren 1836 og året efter kom Stiftstidendes udsendte medarbejder. Den

Fig. 1. »Prospect af Glasværket ved Nørhund i aaret 1837. Taget fra Vesten af R. H. Kruse.« Således står der bag på denne gouache, der altså viser krigsråd Conradsens glasværk inden A. Th. Schüttes tilbygninger i slutningen af 40'erne. Billedet er andetsteds fejlagtigt antaget for at være identisk med en akvarel som Heinrich Tönnies lavede af værket omkring 1850. (Privateje).

sidstnævnte skrev 18. juli 1837 i avisen om sine oplevelser og tilføjede:

»Siden 1835 tilvirkes her af 10 til 12 Arbeidere, indkaldte fra Norge, en stor Mængde Flasker af forskellig Art og Størrelse, Sylteglas, Mælkefade o.s.v. af grønt Bouteilleglas, og i Aar er endvidere begyndt med en Arbeider, paa Fabrikation af Medicinglas af ordinair Hvidtglas-Masse. I Løbet af de 36 timer da en Blanding (Meng) bringes i Flus og udblæses, tilvirkes 1600-1800 sædvanlige Flasker og desuden en Deel Medicinglas....«

Da krigsråden døde en måned efter denne omtale, og værket derefter blev lukket ved ovngangens slutning lidt ind i 1838, kan man sikkert fastslå at Conradsminde ikke har produceret hvidt serviceglas i denne første periode.

Om fattigvæsenets trængsler med de påny arbejdsløse glasmageres hjemsendelse til en uvis skæbne i Norge er berettet andetsteds (4).

Dødsboet blev nu taget under behandling og i den anledning blev i august 1838 optaget en vurdering af glasværket (5). Denne vurderingsforretning bekræfter avisartiklen ved først at opregne glashyttens inventar og derefter under et særligt punkt at omtale medicinglasmagernes værktøj. Ialt findes på værket fire »opdriverstole«, hvoraf den ene hører til medicinglasproduktionen. Desværre giver vurderingen ingen beskrivelse af smelteovnens størrelse eller indretning.

Efter at prioritethaveren, »den almindelige enke-kasse«, ved aktietegning forgæves havde søgt at skaffe kapital til værkets genåbning, blev Nørhund og Torstedlund i slutningen af 1839 solgt til godsejer A. Th. Schütte på Bygholm ved Horsens. Denne tyskfødte købmandssøn, havde ved en stærk kombination af administrativt talent og sans for spekulation i lavkonjunkturer, skabt sig en solid formue i Danmark. Han havde altså den fornødne kapital og skaffede sig nu en arbejderstab, dels ved genindkal-

Fig. 2. Conradsminde set fra nord. Akvarel af H. Tönnies mellem 1848 og 1855. Datoen tværs over billedet er H. Tönnies bryllupsdag, og billedet er her reproduceret efter en affotografering lavet 1903 til brug for menukortet ved hans guldbryllup. Originalen synes at være gået tabt. Midt i billedet ses det vestlige beboelseshus, som A. Th. Schütte i 1844 satte den øverste etage på da værket blev udvidet efter J. M. Rathmanns ankomst. Selve glashytten befinder sig udenfor billedets venstre kant.

delse af nogle af de norske glasmagere, dels fra Holmegårds glasværk - og fik i løbet af 1840 værket sat igang påny.

Gennem de indberetninger han til stadighed lod sine forvaltere udarbejde til sig, er Conradsmindes historie i de følgende 5 år fra 1840 til 1845 enestående godt oplyst. Det er muligt at følge produktion og afsætning, næsten glas for glas gennem de første fire omgange, bortset fra en kort periode hvor bogføringen er utilstrækkelig, hvilket også kostede den første forvalter Bernth, hans job. Af bøgerne kan man tillige se årsagerne til at Schütte i 1844 begynder at se sig om efter en forpagter. Lagerbøgerne demonstrerer klart afsætningsvanskelighederne og regnskaberne viser et så ringe udbytte af ulejligheden at kun tålmodighed kan forklare at Schütte fortsatte.

Foruden de nævnte indberetninger fra værkets forvaltere findes også fra godsforvalteren på Nørlund en række indberetninger til herredsfogeden. Disse ganske summariske opstillinger følger kalendeåret og en ensartet disposition og var beregnet på de

centrale myndigheder, der ønskede at følge med i fabriksdriften i hele landet.

De kopier deraf, som er bevaret i Nørlunds godskontors arkiv, danner grundlag for opstillingen af tabel 1. (se p. 210). Desværre mangler oplysningerne stort set for hvert andet år (6).

A. Th. Schütte begyndte som sagt i 1844 at pusle med tanken om en bortforpagtning af værket. Allerede i februar indførte han de første skitser til en forpagtningskontrakt i sin konceptbog, og i marts ser det ud til at han har averteret forpagtningen, idet der er et par beskrivelser af glasværket på tysk i konceptbogen, med en frist for henvendelse i begyndelsen af maj (7).

Sidst i maj henvender glassliber Grandjean sig for at få yderligere oplysninger, og det meste af sommeren går med forhandlinger, som strander (8).

Via Grandjean kommer Schütte sidst på året i kontakt med et par tyske glasmagere, den 36 årige Jost Friederich Christian Kielgast og den lidt yngre Carl Friederich Heinrich Kissmeyer, som begge siden 1836

Fig. 3. August Theodor Schütte 1804-89. Kun 25 år gammel havde brandenburgeren A. Th. Schütte tjent penge nok på købmandsskab til for 40.000 rd. at kunne købe sin første ejendom i Danmark, Haraldskjær ved Vejle. Seks år senere købte han Bygholm ved Horsens af den danske stat, der havde overtaget gården for stiftamtmand de Thygesons skatterestancer. Købesummen var 308.000 rd. sølv!

Hans barnebarn, Gudmund Schütte, måtte da også karakterisere ham således: »Han var strix og yderst sparsommelig i det daglige, nøjeregnende med sine Nærfrænders Forbrug.« Men iøvrigt vistnok ikke uden en egen tør humor, og afholdt af sine »undergivne«.

Ejendommene Nørlund med glasværket Conradsminde og Torstedlund blev erhvervet i 1839. Aalborg glasværk lod han opføre 1853. Efter salget af de himmerlandske godser og glasværker i 1857 til S. W. V. de Mylius anskaffede han sig et jagtslot i Østrig (han var i mellemtiden blevet hofjægermester) og kun fordi de Mylius ikke kunne svare sine forpligtelser måtte handlen i 1861 gå tilbage. På dette tidspunkt var Conradsminde imidlertid nedlagt og Mylenberg og Aalborg Glasværker i Kissmeyer og Rathmanns eje. (Foto i Kgl. Bibliotek.)

havde arbejdet i Holmegårds »hytte nr. 2« som flaskemagere (9). Kissmeyer tog op og beså forholdene og underskrev 15. maj 1845 på Conradsminde kontrakt om forpagtningen. En uge efter underskrev Kielgast, der stadig var på Holmegård (10).

Af den 14 sider store kontrakt fremgår at forpagtningen, der gjaldt i 10 år, omfattede glasværket med alle bygninger, et magasin som Schütte havde ladet opføre i 1843 på Hobro skibsbro, alt inventar, alle

råvarer samt færdige varer af grøntglas til en »værdi efter Priiscouranten af 6.000 Rbd.«, desuden retten til tørveskær til fabrikkens behov, og 300 favne brænde årligt opsat i Nørlunds skove. Endelig medfølger 20 td. land agerjord af Nørlunds Østermark.

Forpagtningsafgiften for alt dette udgør 2.700 rd. årligt, hvilket var 300 rd. mindre end Schütte oprindeligt havde tænkt sig, foruden at brændet ikke er nævnt i hans første udkast.

Fig. 4. Jürgen Mathias Rathmann 1810-1864. Som ung mand kom Rathmann, der var født i Klein Wittensee i Angel, til København. Fra 1840 til 46 var han tørveforvalter på Holmegårds Glasværk, inden han indtrådte i forpagtningen af Conradsminde. Da han ved Aalborg Glasværks start kom i forbindelse med frimurerne i byen blev han i 1856 medstifter af St. Johanneslogen Cimbria hvis første ordførende mester han blev, indtil han i 1862 bad sig midlertidigt fritaget for »at ordne sine økonomiske anliggender«. Allerede på dette tidspunkt, 5 år efter at han sammen med Kissmeyer havde købt Mylenberg og Aalborg Glasværker af S. W. V. de Mylius, synes glasværkernes økonomi altså at have været vaklende. Endnu i 1859 fører han sig dog frem som foredragsholder på industri udstillingen i august, og at han har været en afholdt mand i Aalborg synes at fremgå af det monument »brødrene« 1865 rejste over ham på Aalborg Kirkegård.

Det første års afgift kan få lov at stå til forpagtningen ophører mod 4% p.a. Udover afgiften skal forpagterne svare alle afgifter, skatter, brandforsikringspræmier o.s.v.

Mest interessant er måske kontraktens 7de post: »Glasovnen bliver at indrette af samme størrelse som den i afvigte Aar [1844] brugte, der har været bestemt for 4 Potter, 26 Tommer brede og 23 1/2 Tomme høje, hvorfor det tillades Forpagterne at anbringe Bukke i Ovnens saavidt Pladsen uden Ovnens Forstørrelse tillader det. Den saaledes fastsatte Størrelse maa ikke overskrides uden Eierens specielt erhvervede Tilladelse dertil«.

At der henvises til ovnen fra 1844 er interessant

derved at Conradsminde's fire kendte ovngange strakte sig fra efterår til forår og alt derfor tyder på at der ikke har været en 5. ovngang i Schüttes tid. Dette harmonerer med at lagerbøgerne for 1. til 4. ovngang er bevaret - og det kunne således se ud som om værket faktisk har været standset et lille årstid, da den nye forpagtning træder i kraft.

Bekræftelse på dette får man ved at sammenholde indberetningen for 1844 (kalenderåret), der fortæller at produktionen i 1844 er nede på et minimum, med den omstændighed at 4. ovngang var usædvanlig lang, idet ovnen først blev slukket i den sidste uge af maj (11).

Forpagtningskontraktens omtale af ovnens størrel-

se har også interesse ved at fortælle noget om grænserne for værkets kapacitet. Når der lægges vægt på at ovnen ikke uden videre må udvides hænger det naturligvis sammen med at tørveforbruget bliver større jo større ovnen er, hvorimod ekstra bukpotter opsat over fyråbningerne giver en bedre udnyttelse af brændslet; en metode der kendes fra samtidige beskrivelser af ovnene på Holmegård.

Jost Kielgast og Heinrich Kissmeyer, som de fleste

af kilderne kalder dem, arbejdede nu et par år med værket. Kielgast havde indskudt 1900 rd. og Kissmeyer 1500, som sammen med den delaterede forpagtningsafgift og grøntglasset for 6.000 rd. udgjorde deres driftskapital (12). Det har ikke været nogen bred margin når man tænker på at A. Th. Schütte konstant havde haft 17-18.000 rd. bundet i varelageret alene.

Alligevel er det ikke udelukkende økonomiske overvejelser, der får dem til at optage endnu en

Tabel 1.

Oversigt over Conradsmindes arbejdsstab, produktion og brændselsforbrug udarbejdet på grundlag af indberetninger fra Nørlunds godskontor til de centrale myndigheder 1836-1855.

	1835	1841	1844	1845	1847	1848	1850	1852	1854
Glaspuistere	8	(12)	9	11	13	14	16	15	16
Bouteillemagere		9							
Medicinglasmagere		2							
Hvidtglasmagere		1							
Glasslibere					1	1	1	1	4
Glasmalere									3
Smeltere	1	1	1	1	1	1	1	1	
Schürere	2	4	3	4	4	4	4	4	4
Pflegere	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pfleger- og anhæfterdrenge	12	10	10	7	7	9	9	9	10
Indbindersker							2		2
Stampere		2	2	1	2	3	3	4	-
Tørvetrillere	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Askesigtere	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Skårrensere							1		
Produktion (i 1.000er)	-	(550)	(300)	(400)	400	500	600	500	(800)
Bouteiller		225	300	400	+	+	+	+	
Medicinglas		300					+		
Hvidtglas		25			+	+	+	+	800
Brændeforbrug i favne	-	500	300	300	400	600	600	600	800
Tørveforbrug i mill.		3,5	4	3	4	5	5	5	3

medinteressent i maj 1847, for Holmegårds tidligere tørveforvalter Jørgen Mathias Rathmann, havde intet at sætte i firmaet. Det er så meget mere mærkeligt som Kielgast & Kissmeyer var kommet i klemme med forpagtningsafgiften, samtidig med at deres selvskyldnerkautionist var gået fallit. Rathmann må have haft noget andet at byde på.

Fra 1840 til 46 havde han da også reorganiseret Holmegaards tørveudvinding med fremragende resultat - og hans senere færdigen som administrativ leder af de nordjyske glasværker tyder ligeledes på et fantasifuldt organisationstalant.

Ejeren, godsejer Schütte, gav det reorganiserede firma en ny forpagtningskontrakt hvor han godkender den udvidelse af ovnen fra 4 til 6 potter, som Rathmann øjensynlig straks har overtalte ham til. Videre lover Schütte endnu i sommeren 1848 at sætte en ekstra etage på det ene af værkets beboelseshuse og at opføre 14 fag hus til lade og vognport. Til gengæld for dette og et ekstra stykke agerjord forhøjes forpagtningsafgiften til 3.400 rd. årlig (13).

Efter således at have forøget værkets kapacitet udvides staben, der fra begyndelsen i 1840 til forpagtningen i 1845 var faldet fra 12 til 9 egentlige glasmagere. I 1847 er der 13, næste år 14 og i 1850 16 glasmagere, mens produktionen i de samme 3 år bliver forøget med 50%

Det gjorde brændselsforbruget iøvrigt også, og da forpagtningen i 1854 bliver revideret er afregningsformen blevet en anden. Nu bliver tørvene talt og forpagtningsafgiften beregnet i forhold hertil, mens brænde udover de oprindelige 300 favne skal afregnes til dagspris, dog højst 2 rd. pr. favn (14). På dette tidspunkt var produktionen også fordoblet siden Rathmanns ankomst og Schüttes tillid til værkets muligheder forenet med hans svigtende tillid til at skovene ved Nørlund fortsat kunne præstere det nødvendige brændsel er det vel der får ham til at indvilge i at bygge endnu et glasværk i Aalborg.

Her åbnede havnen mulighed for at gå over til kulfyring, samtidig med at udskibningen af de skøre varer kunne ske direkte fra værkets kaj. Engang i foråret 1853 blev værket igangsat og Conradsminde flaskeproduktion og grøntglasmagere blev overført hertil. Derved kunne hvidtglasproduktionen på værket i skoven forøges væsentligt, således som det også fremgår af tabel 1's tal for 1854.

Schüttes to glasværker, som begge var under forpagtning af firmaet Rathmann & Kissmeyer var hermed tilsammen oppe på en produktion af samme størrelsesorden som hovedkonkurrenten Holmegård.

Alligevel var man stadig bagefter, for det man havde gjort med bygningen af Aalborg Glasværk var blot en gentagelse af Holmegårds manøvre i 1847 da Kastrop Glasværk blev opført som et kulfyret flaskeværk med let havneadgang.

Gandrup Glasværk

Jost Kielgast var i mellemtiden - i februar 1852 (15) - gået ud af interessentskabet. Man har ment han blev lokket derfra til Mylenberg, men det virker i så fald besynderligt, at han først 8 måneder senere indgår kontrakt om opførelsen og forpagtningen af dette værk.

Mylenberg, der oprindelig blev kaldt Gandrup Glasværk, blev til som ide allerede kort tid efter Conradsminde første standsning.

Kammerherre Johan Caspar Mylius, der foruden Nørlunds nabogods Mylenberg, ejede Estruplund og Lystrup, var som Schütte en dygtig administrator. Han havde i 1820'erne givet afkald på familiens nystiftede stamhus Rønningesøgård, for selv at skabe sig en formue gennem en række heldige godshand-
ler.

Mylius havde dårligt kunnet undgå at bemærke krigsråd Conradsens glasværk eftersom Rasmus Conradsen i april måned 1836, da han havde hørt at Frederik den 6te ville komme og se glasværket, øjnede

muligheder for at få en ny og kortere vej anlagt på det offentliges bekostning og tværs gennem kammerherre Mylius' ejendom (16). Det har ikke været muligt at afgøre om Conradsen fik sin vilje ved denne lejlighed, men det planlagte vejforløb kan på atlasbladet fra 1889 ses at være fulgt.

I det vakuum der opstod ved Conradsminde lukning 1838 så kammerherre Mylius nu en mulighed og averterede i februar 1839 efter en forpagter der ville påtage sig at opføre og drive et glasværk ved hans gård Gandrupgård i Vebbestrup sogn (17). Der meldte sig åbenbart ingen interesserede for planen blev skrinlagt til hans enke i oktober 1852 indgik kontrakt med Jost Kielgast om det glasværk på Gandrupgård, som kammerherreinden »nu lader opbygge« (18).

Aftalerne må vel formodes at være indgået før kammerherrens død den 15. september samme år, men hvem der egentlig er initiativtageren er lidt usikkert. Det kan være J. C. Mylius's yngste søn Sigismund Wolf Veit Mylius, der i alle tilfælde snart efter kom til at eje glasværket samme med faderens ejendom Mylenberg.

I forpagtningskontrakten findes det planlagte glasværk beskrevet som en 44 alen lang og 22 alen dyb bygning med potteskammer og mengskammer, kanaler, smelteovn til 4 pletter, 2 askeovne, 4 tørreovne, 3 køle- og en varmeovn. Foruden selve hytten skal der opføres 2 tørvehuse, 1 magasin til produktionen samt et aske- og stampehus til råvarer og stampeværk. Endelig skal opføres femten fag beboelseshus med 4 lejligheder. Glashytten skal være klar 1. maj 1853 og resten af husene den 1. august. At tidsfristerne så nogenlunde er blevet holdt fremgår af en annonce i februar 1854 hvor det ærede publikum underrettes om at »efter at værket nu er fuldført har Kielgast & Hagen aabnet denne Fabriksvirksomhed«.

I forpagtningskontrakten havde Kielgast fået lov til at tage en medinteressent i forpagtningen, men

Fig. 5. Sigismund Wolf Veit de Mylius 1823-85. Da Kammerherren og hans hund »Tilly« i 1880 blev fotograferet var glaseventyret på Mylenberg forlængst forbi, ligesom familien Mylius' tilknytning til Nordjylland var afsluttet ved godset Mylenbergs salg i 1867 til grev Schimmelmann på Lind-borg. S. W. V. de Mylius ejede øjensynlig ikke sin fars sans for administration og døde i 1885 efter at have sat endda ganske betydelige dele af stamhuset Rønningesøgårds kapital over styr. Alene på J. M. Rathmanns fallit tabte Mylius 45.000 rd. (Foto i Aalborg Historiske Museum).

bortset fra at hans forbogstaver er P. W. er det ikke lykkedes at identificere dette medlem af den norske glasmagerslægt Hagen. Der er dog næppe tale om Conradsmindeveteranen Frederik Hagen, således som antaget i Dansk Glas p. 184.

Mylenberg

Kielgast og Hagens firma blev en kortvarig fornøjelse, allerede i august 1854 meddeler den nye ejer S. W. V. Mylius at han selv fører glasværket videre under ledelse af inspektør Klingenberg og under navnet »Mylenberg Glasværk«. Hvad der var den nye ejers motiv til dette skridt er ikke godt at vide, men Jost Kielgast fortsætter som mester med en obligation på 3.000 rd. fra ejeren, formodentlig for at fratræde forpagtningen (19).

Kielgast fik chancen én gang til, idet godsforvalter Vogelsang på Mylenberg 22.9.1855 indrykker endnu en annonce i Stiftstidende hvor det meddeles at fabrikken pr. 1. november vil blive bortforpagtet til d'hr. Kauffeldt & Kielgast, Den unge Sigismund er helt åbenbart blevet ked af at være fabrikant eftersom den ny forpagtningskontrakt af 8. sept. 1855 er langt mere fordelagtig for Kielgast end den første (20).

Det nye kompaniskabs Kauffeldt er nordmanden Baltzer Hansen Kauffeldt, der har været med på Conradsminde fra krigsråd Conradsens første værk og lige til Aalborg Glasværks start i 1853. Fra det moderne kulfyrede flaskeværk vender B. H. Kauffeldt nu tilbage til en lille alsidig glashytte, og bliver på denne måde den eneste medarbejder der gør turen med gennem alle 3 nordjyske glasværker, i hele den periode Conradsminde og Mylenberg eksisterer.

Den ny kontrakt med Kauffeldt og Kielgast er på 12 år, men allerede i foråret 1857 skiftes der på ny ledelse af Mylenberg Glasværk.

Midt i alle forhandlingerne om hvem der skal tage roret bliver der dog tid til at lave nogle glas. De såkaldte fabrikslister for 1855 viser at Mylenberg dette år fremstillede 180.000 flasker etc. til en værdi af 17.000 rd. (21). Det samme år producerede Rathmann & Kissmeyers to værker tilsammen ca. 1 1/2 mill. enheder, og formodentlig er det Rathmanns bevidste og kostbare konkurrencepolitik overfor Holmegaard, der har fået kammerjunker Mylius til at opgive selv

at drive Mylenberg. Produktionen på 180.000 enheder forekommer urimeligt lav i betragtning af at værkets ovnkapacitet fuldstændig svarer til Conradsminde indtil 1847, og tilsyneladende har værket da heller ikke været igang hele året eftersom den ny forpagtningskontrakt pålægger forpagterne at sætte »Værket i fuldstændig Gang med mindst samme antal Arbejdere som sidst der vare beskæftigede«.

I 1857 ændres de nordjyske glasværkers grundlag radikalt. Sigismund Wolf Weit Mylius' ældre broder dør. Derved bliver S. W. V. Mylius ejer af godset Lystrup i Sydsjælland og får direkte udsigt til at blive stamhusbesidder på familiegodset Rønningesøgård på Fyn så snart formaliteterne er overstået. Lystrup solgte han straks til grev Moltke, der i forvejen havde et af landets største godser i Sydsjælland, og med købekontrakten for denne handel henvendte Mylius sig til A. Th. Schütte for at købe Nørlund med Conradsminde, Torstedlund og endelig Aalborg Glasværk af denne (22). Det er næppe glasværkerne han var interesseret i, men godserne, eftersom han var parat til at overtage Rathmann & Kissmeyers ikke ubetydelige gæld til Schütte og til straks at sælge glasværkerne til de to forpagtere, ganske vist til en tilsvarende pebret pris og mod at Conradsminde blev nedlagt til fordel for Mylenberg. Der er blevet antydnet forskellige forklaringer på de komplicerede transaktioner, bl.a. at Rathmann skulle have spekuleret i at sælge Aalborg Glasværk til Holmegård - og på denne måde have fået Mylenberg for en slik - en mulig men ikke helt indlysende tankegang eftersom glasværkerne blot er en biting i Schüttes og Mylius' handel om godserne Nørlund og Torstedlund. Det fascinerende stykke økonomisk historie det ville være at udrede forløbet er imidlertid så omfattende en opgave at den må vente til en anden lejlighed (23).

Det korte og det lange i sagen er, at firmaet Rathmann og Kissmeyer fra dette tidspunkt og til Rathmanns fallit i efteråret 1863 ikke er ret meget

værd. Panthæftelser og vekslers tårner sig op, men facaden bliver holdt nogle år endnu, eftersom Rathmann endnu i 1859 er blandt de 100 største skatteydere i Aalborg. De mange lån har deres årsag i den bevidste underbyden af Holmegård gennem 1850'erne, den store krise i 1857, og de investeringer der måtte gøres på Mylenberg for at dette værk skulle kunne overtage Conradsminde hvidtglasproduktion, der samtidig måtte billiggøres af hensyn til konkurrencen på det efterhånden dækkede indenlandske marked (24). Det var de tekniske fornyelser der nu skulle konkurreres på, og at Rathmann har indset dette fremgår af at det var på Mylenberg at Holmegårds leder i 1863 kunne se demonstreret den første gasfyrede glasovn i Danmark (25). Firmaet, der i 1860 mistede den tekniske direktør Friederich Kissmeyer var imidlertid for langt ude i den økonomiske suppedas til at kunne klare sig og i efteråret 1863 gik værkerne på auktion rekvireret af l. prioritetshaveren Aalborg Sparekasse. Man lod dog Rathmann beholde Gandrupgård og Mylenberg ved en transport til hans datter, som hun kort efter kunne betale 4.000 rd. af på fra faderens livsforsikringer (26).

Endnu inden auktionerne over hans ejendele var afsluttede, døde han i april 1864.

Mylenberg Glasværk drømte ingen om at starte påny og familien solgte inventaret til Kastrup Glasværk, der også overtog en del af medarbejderne.

Modsat den hidtidige opfattelse, at Mylius trækker Rathmann med sig da han i 1861 må lade handlen med Schütte gå tilbage, er det her synspunktet, at det er Rathmanns kamp for en passende andel på et mættet marked, der udmatter og undergraver firmaets økonomi. Gælden til Mylius betyder i denne sammenhæng intet, eftersom der ikke blev svaret renter fra dec. 1859 og Mylius gik glip af hovedstolen på 45.000 rd. da Rathmann døde.

Prislisterne

Som nævnt ovenfor havde man i 1845 en prisliste efter hvilken grøntglas til en værdi af 6.000 rd. blev stillet til rådighed for forpagterne.

A. Th. Schütte havde faktisk fået fremstillet en priskurant allerede inden værket blev sat igang, idet forvalter Bernth, der var værkets første regnskabsfører, 12. august 1840 beder urtekræmmer H. B. Schaldemose om at oversende priskurant for Holmegård og eventuelt andre værker. En uge senere sender Schaldemose priskuranter for Holmegård og Friederichsfeldt til Bernth som d. 28.9 lover at sende en priskurant »her fra værket« med det allerførste. Der går imidlertid en måned før Bernth den 24.10 sender den med den forklaring at han »først idag har modtaget de forlængst bestilte Priiskuranter«, - man må formode fra bogtrykkeren (27).

Når denne brevveksling trækkes frem er det fordi den kun kan tolkes meningsfuldt hvis A. Th. Schüttes priskurant 1840 er forskellig fra den her publicerede, som er trykt i København.

Det forekommer nemlig meget usandsynligt, at H. B. Schaldemose, der var værkets kontaktperson i København og ordnede alle værkets ærinder der, ikke også skulle have ordnet trykningen af prislisten hvis dette var foregået i København, og brevvekslingen tyder da også på at priskurantens fremstilling er blevet ordnet i Jylland af Bernth. At det forholder sig som antydnet fremgår iøvrigt af en række andre kilder, der faktisk muliggør en rekonstruktion af priskuranten fra 1840.

Det er først og fremmest lagerbøgerne for de 4 første omgange. Her følges en ensartet opstilling lige fra begyndelsen, selvom denne opstilling ikke er udnyttet. 1. omgangs lagerbog er således opdelt med en spalte pr. dessin - også for de dessiner som slet ikke er fremstillet endnu! Inddelingen følger formodentlig den forsvundne prisliste - og priserne kan suppleres fra et hefte med titlen: »Beregning over Værdien af

den ved udgangen af 3die Ovngang ved Fabrikken Hobroe, Kjøbenhavn samt Aalborg værende Fabrikata Beholdning Glasværket Conradsminde Vedkommende» (28).

Denne sidste kilde er søgt sammenlignet med CO-listen. Prisforskellene er ikke store, idet de fleste af de vigtigste varer er beregnet i lageropgørelsen til den samme pris som CO-listen udviser. Løjnefaldende er derimod forskellene på sortimentet. Således savner man i lagerberegningen fra maj 1843 følgende artikler blandt CO-listens hvide og kulørte glasarbejder: aerometerrør, agurkeglas, bikuber, biskopessensflasker, adskillige størrelser blækhus, dryppeskåle, dykkere, esprit de Waldemarflasker, fyrstøjflasker, fugleglas, fiskeglas, fixerglas, figurflasker, glasing, hårolieflasker, kapsler, kopglas, langkorksbouteiller, logglas, lysemanchetter, lytteglas, skibslamper, taplamper, mælkefade og -låg, conditoropsatser, pomadeglas, vinpumper, patteflasker, pokaler, sæbeglas, skyllekummer og delaturbægere, snus- og røgelsesglas, thermometerrør, timeglas, urglas og alle de hvide nønkens og sukkerglas.

Mest af interesse er måske nok at drikkeglas-sortimentet er langt mindre udviklet end CO-listens. Der er kun én slags champagneglas til 16 rd pr. 100, frimurerglas med massiv fod savnes, maderaglas, seltzervandglas og porterglas ligeså. Snapseglass og vinglas findes både med og uden knap på stilken, men kun i en enkelt størrelse, og der er intet nævnt i lageropgørelsen om blomsterskårne eller slebne glas i det hele taget. Da hver eneste dessin er specificeret med sin egen pris, kan de forskellige størrelser næppe være slået sammen, ligesom de dyrere slebne ting ikke kan dække sig mellem de øvrige glas. Det synes at godtgøre at slibning ikke har fundet sted på dette tidspunkt.

Bortset fra at lageropgørelsens vareudvalg er mere begrænset end CO-listens, er der på lager også en del varer som ikke forekommer i priskuranten. Således

ligger man med 1.028 puncheglas, 20 kræmglass, 2 sukkerkopper, 18 lysestager, 27 lampeglass, 131 studsglass, 18 conditorglass, 17 kammerpotter, 1 potporikrukke. Af disse artikler produceres også i 4. ovngang: sukkerkopper, lysestager, lampeglass, foruden at alterkander i ikke mindre end 4 størrelser optræder i den pakhusbog der ligger lige efter den her omtalte lagerberegning (29). Pakhusbogen for 4. ovngang 1843-44 følger samme opstilling som lagerberegningen året forud og medtager stadig de varer der hverken er på lager, produceret eller solgt i perioden f.eks. zwibelglass, mælkekander, provenceolieglass, og timeglass.

Når den her publicerede prisliste ikke er identisk med Schüttes prisliste fra 1840, må den være udsendt på et senere tidspunkt, og den produktionsomlægning den synes at være udtryk for er det rimeligst at sætte i forbindelse med de ny forpagtere Kielgast og Kissemeyers ankomst 1845 eller måske snarest Jørgen Mathias Rathmanns i 1847.

Prislistens egne udsagn har været søgt anvendt som dateringsgrundlag. Bortset fra at H. B. Schaldemoses adresse er ukorrekt, idet han faktisk boede på hjørnet af Landemærkets forlængelse »Slippen«, så giver adressen ingen holdepunkter, idet han har sin forretning her fra 1834 til 1865 (30).

Bogtrykker P. N. Jørgensen har kunnet følges i de københavnske vejvisere fra 1830 til 1848 og han dør i maj 1850 (31).

I prislisten er nævnt reglementerede feltflasker. Sådanne indføres i hæren, som afløsning for de hidtidige blikfeltflasker ved reskript 16.9.1852 to år efter bogtrykkerens død! Da P. N. Jørgensens firma ikke synes ført videre efter ham, må der være tale om den reglementerede snapseflaske, som blev indført i 1831, og som for ikke militærkyndige næppe kan skelnes fra en feltflaske (32).

En ny prisliste udsendt i slutningen af den periode hvor Schütte selv drev værket forekommer ikke

sandsynlig, eftersom produktionen er for nedadgående og fremstillingen af hvidtglas næsten ophører.

Det første år efter overtagelsen opgiver forpagterne at have lavet 400.000 flasker m.m. og først indberetningen for 1847 nævner påny hvidtglas.

Ser man på produktionen ved Conradsminde hovedkonkurrent Holmegaard, og sammenligner CO-listen, med den derfra bevarede prisliste fra 1853, falder det da også i øjnene at der er større overensstemmelse mellem disse to kilder end mellem CO-listen og den produktion vi kender fra lagerbøgerne i Schüttes periode, kun er Holmegårds udbud langt mere varieret end Conradsminde.

Da CO-listen omtaler slebne glas, som slet ikke forekommer i lagerbøgerne, og det hidtil ikke har været muligt at finde spor af en sliber på Conradsminde før 1847, hverken i folketællinger, regnskaber, korrespondance eller kirkebøger, bliver det på dette grundlag rimeligst at henvise CO-listen til årene 1847-49. Nemlig efter sliberens ankomst, der bekræftes af tabel 1, og inden bogtrykkerens forsvinden fra de københavnske vejvisere.

Konklusionen synes at være at CO-listen er udsendt sidst i 40'erne, for selvom bogtrykkeriet skulle være fortsat efter P. N. Jørgensens død vil en datering til efter 1852, hvor feltflasker af glas bliver reglementerede, nemlig støde på to vanskeligheder. Dels er prisforskellene mellem CO-listen og Holmegaards priskurant 1853 så store, at Holmegaard straks ville have udkonkurreret Conradsminde, og vi ved tværtimod at Conradsminde først i 1850'erne lå en rd. under Holmegårds pris pr. 100 stk 3/4 pots flasker. Dels starter Aalborg Glasværk 1853 sin produktion af grøntglas under samme direktion som Conradsminde, og det forekommer da urimeligt at Aalborg Glasværk ikke skulle være trukket ind i sammenhængen, således som det siden skete på »Priis-Courant over Glasfabricata fra Glasværkerne MYLENBERG og AALBORG«.

Vender vi os nu mod denne liste (MA-listen), er dateringen langt enklere, idet Lemvig-købmanden eller snarere afsenderen, har dateret den inden den havnede i protokollen under året 1859. Naturligvis kan den have været et år eller to gammel da den kom til Lemvig, men næppe mere, eftersom det er i april 1857 Rathmann og Kissmeyer lukker Conradsminde og overfører firmaets hvidtglasproduktion til Mylenberg. Sammenholdt skulle de to prislistes der her publiceres således give et indtryk af den udvikling som firmaet Rathmann & Kissmeyer har gennemløbet fra Rathmann trådte ind i kompagniskabet på Conradsminde i 1847 til året før dets ophør ved Kissmeyers død i 1860 på Mylenberg.

Der er da også en række forskelle mellem listernes repertoire. Af ting der er gledet ud kan nævnes: bikuber, biskopessensflasker, forskellige blækhuse, frimurerglas med massiv fod, dryppeskåle, dykkere, fyrtojsflasker, hårolieflasker, lyseforme, lysemanchetter, illuminationslamper, mælkefadelåg, conditoropsatser, patteflasker, sennopsskeer, skyllekummer og -bægere, thedåser, tobaksglas og urglas.

Udvidelserne af repertoiret er langt mere omfattende, uden at andet end ganske få former dog går udover hvad Holmegård også udbød allerede i 1853, f.eks. boxbægere og humpen.

Løjenfaldende er en tilsyneladende specialitet: blå kanter, der nævnes i forbindelse med hankeglas, ølglas og mælkefade, hvoraf de sidste formodentlig svarer til de tykmælksskåle af hvidtglas med blå kant, som kendes med tradition for at være fremstillet på Aalborg Glasværk i århundredets slutning, og som siden menes kopieret af de øvrige danske værker. Typen hører dog til nordeuropæisk glasindustri fællesgods.

Belysningsglas er i MA-listen en stor artikel og serviceglassene har fået flere variationer i former og størrelser. De malede og forgyldte ting er med i MA-listen og slebne varer har fået sin egen rubrik - udover

at man tilbyder at påslibe landskaber og navne »etter opgivende«.

At disse fornyelser ikke er en følge af flytningen til Mylenberg og altså kun skulle have gyldighed for dette værk turde sige sig selv, men kan iøvrigt bekræftes af en række omstændigheder. Med hensyn til de slebne glas skal blot citeres af Aalborg Stiftstidende for 4. oktober 1852: »Fra Kjøbenhavn. Iblandt de Gjenstande, Hs. M. Kongen ved besøget på Industriudstillingen dvælede ved, var iblandt Glasarbejderne fornemmelig Glasværket Conradsminde heldigen fremskredne Frembringelser, af hvilke H. M. ogsaa bestilte tilsendt Exemplarer af slebne Glas med jyske Afbildninger (Coldinghuus og Nørre-riis).«

Denne notits synes at vise at de eksempler på slebne glas af høj kvalitet fra Conradsminde som kendes, ikke er helt så enestående osm almindeligvis antaget, og folketællingen fra febr. 1855 nævner på Conradsminde foruden Heinrich Tønnies, der ved denne lejlighed omtales som glasmaler, 4 glassliberlærlinge, hvoraf de 3 bor hos Tønnies, en glassliber Julius Thon, en glassliber Otto Hansen (søn af Andreas Hansen fra krigsråd Conradsens første stab), og endelig en glasmager Christian Storr, der er ankommet til Conradsminde i 1852 og som har kunnet identificeres som Johan Heinrich Christian Storr, f. 4.8.1824 i Friederichsfeldt og død 26.11.1865 i Kastrup (33). Denne Storr optræder i folketællingen 1860 som sliber på Mylenberg, et erhverv han fortsatte i på Kastrup Glasværk efter Mylenbergs lukning. De 7 her omtalte personer modsvare tabel 1's antal af slibere og malere knyttet til Conradsminde i kalenderåret 1854, mens tabellen for 1852 kun omtaler 1 sliber.

Man må nok gå ud fra at et par af sliberlærlingene fra folketællingen i værkets statistiske oplysninger optræder som malere. At de to fag er beslægtet fremgår også af at Heinrich Tønnies udøvede dem

begge på Conradsminde, idet han i 1850 omtales som sliber i folketællingen - uden at det iøvrigt hermed skal være antydning, endsiqe udtrykt af Tønnies er manden bag Conradsmindes »krystalforsøg«.

Mens priskuranterne giver indtryk af en forøget slibeaktivitet på Mylenberg, giver folketællingen i 1860 det modsatte indtryk. Foruden den ovenfor omtalte glassliber Storr, er her kun nævnt den fjerde af lærlingene, den nu 23 årige Niels Chr. Christensen.

At slibeaktiviteten har kulmineret allerede på Conradsminde bekræftes iøvrigt af indberetningen til herredsfogeden for 1854 hvor det bemærkes: »En Maskine til 4 Hestes Kraft anvendes til Materialernes Mengning og Glassets Slibning.«

Fornøjelsen ved at sammenligne priserne på de to lister skal stort set overlades til læserne. I almindelighed vil man bemærke at glas er blevet billigere.

For de egentlige konkurrencevarer - flaskerne i de gængse størrelser - er MA-listens priser påført i håndskrift, og man vil se, at mens f.eks. 2 pots hamrede bouteiller og 3/4 pots bourgogneflasker holder samme pris som i CO-listen, er den håndskrevne pris for 3/8 pots hamrede bouteiller kun 5 rd. pr. 100 mod 5 rd. og 3 mk. At det er flaskepriserne der er labile ses også på CO-listen hvor der netop her er enkelte rettelser.

Med hensyn til hvad der dækker sig bag prislisternes varebetegnelser, vil det ikke være muligt her at gå i detaljer. Det vil formodentlig med nogen flid være muligt at fastslå hvad der gemmer sig bag de fleste, også der hvor illustrationer mangler, og således nogenlunde fyldestgørende udrede hvilke typer værkerne har ment at kunne udbyde til salg henholdsvis i 1840'ernes og 1850'ernes slutning.

Langt vanskeligere er vi stillet hvis vi ønsker at vide hvad Mylenberg producerede i de første år mens værket var forpagtet af Kielgast og Hagen, mens det blev drevet af Mylius, og da det atter blev bortforpagtet til Kielgast og Kauffeldt. At der må være nogle

forskelle synes indlysende, men hvilke?

De betragtninger over datering og fabriekshistorie som her er fremsat har naturligvis betydning for vurderingen af prislisterne som kilde til værkernes produktion.

Som vi har set med hensyn til den prisliste Schütte lod udarbejde endnu inden ovnen blev tændt i 1840, behøver et værks prisliste ikke at dække værkets faktiske produktion. Endnu i december, efter 3 måneders drift, havde udsalget i Aalborg således kun fået tilført 14 forskellige dessins, hvoraf de 10 var flasker (34). Prislisterne må i højere grad betragtes en programerklæring overfor kunderne - og skulle efterspørgslen vise sig måtte man selvfølgelig være parat til at producere.

Generelt kan man dog nok sige at der er en ret snæver sammenhæng mellem programerklæring og produktion, hvorimod de egentlige vanskeligheder ved benyttelsen af prislisterne knytter sig til et andet forhold.

Hvis nemlig tolkningen af sammenhængen mellem de to værker som to adresser for det samme firma, hvis »produktudvikling« ligger før flytningen, er korrekt, - så kan listerne ikke tages til indtægt for de respektive værkers produktion i hele det pågældende værks levetid. Der kan derfor ikke drages negative konklusioner. Det vil eksempelvis sige, at man ikke med nogen ret kan antyde at dessiner nævnt i MA-listen, men ikke i CO-listen *ikke* kan være lavet på Conradsminde Glasværk, således f.eks. maledt glas, spidse »Maderaglas« med 2 knapper eller facetslebne champagnefløjter.

Hvor gerne man end ville, bliver det for denne betragtningsmåde ikke muligt at trække absolutte skel mellem Conradsminde og Mylenbergs produkter blandt de bevarede glas. Tilbage er så stil og skøn.

Produktionens omfang.

I slutningen af 1830'erne var der krig på flaskepriser-

ne mellem de norske værker og Holmegård og da A. Th. Schütte skulle have sit værk igang lagde han derfor vægt på også at få en produktion af medicinglas og almindeligt hvidtglas.

Allerede i de sidste måneder af 1840 nåede værket op på 130.000 enheder, hvoraf de 8.000 var hvidtglas og 3 gange så meget var pingel. Inden ovngangen var forbi har produktionen formodentlig været ligeså stor som den i tabel 1 er anført for 1841, og 4. ovngang der slutter sidst i maj 1844 omfattede ca. 400.000 enheder hvoraf ca. 32.000 stykker hvidtglas. Derefter er som omtalt sandsynligvis oversprunget en ovngang, hvorefter værket fra 1845 til 1850 øger sin totale produktion med 50% for i 1853 at gå over til udelukkende at producere hvidtglas i en mængde der iflg. tabel 1 nåede op på 800.000 enheder i 1854, det samme antal som de officielle fabrikstællinger opgiver for 1855. Heraf skal en del nok vise sig at være medicinglas, men selv om vi sætter totalproduktionen af service- og husholdningsglas efter 1852 til 400.000 enheder pr. år bliver det alligevel en hel del glas det kommer til at dreje sig om.

Fra 1857 må produktionen nødvendigvis gå ned. Dels overføres den til det mindre værk Mylenberg dels er der netop i disse år en afsætningskrise på grund af den almindelige økonomiske afmatning.

Som nævnt ovenfor må Mylenbergs kapacitet så nogenlunde have svaret til Conradsminde i 1840 - i alle tilfælde efter størrelsen af ovnen at dømme. Vi ved naturligvis ikke hvad Rathmann og Kissmeyer der jo nu var ejere af Mylenberg har gjort for at forøge produktionen, men folketællingens opgivelser i 1860 viser at der på det tidspunkt var 9 egentlige glasmagere på værket. Altså en stab på godt det halve af Conradsminde i 1855. Man går nok ikke helt galt i byen hvis man sætter værkets totalproduktion pr. år til 400.000 enheder, og service og husholdningsglas-set til det halve.

På figur 6 er de her skitserede tal søgt anskuelig-

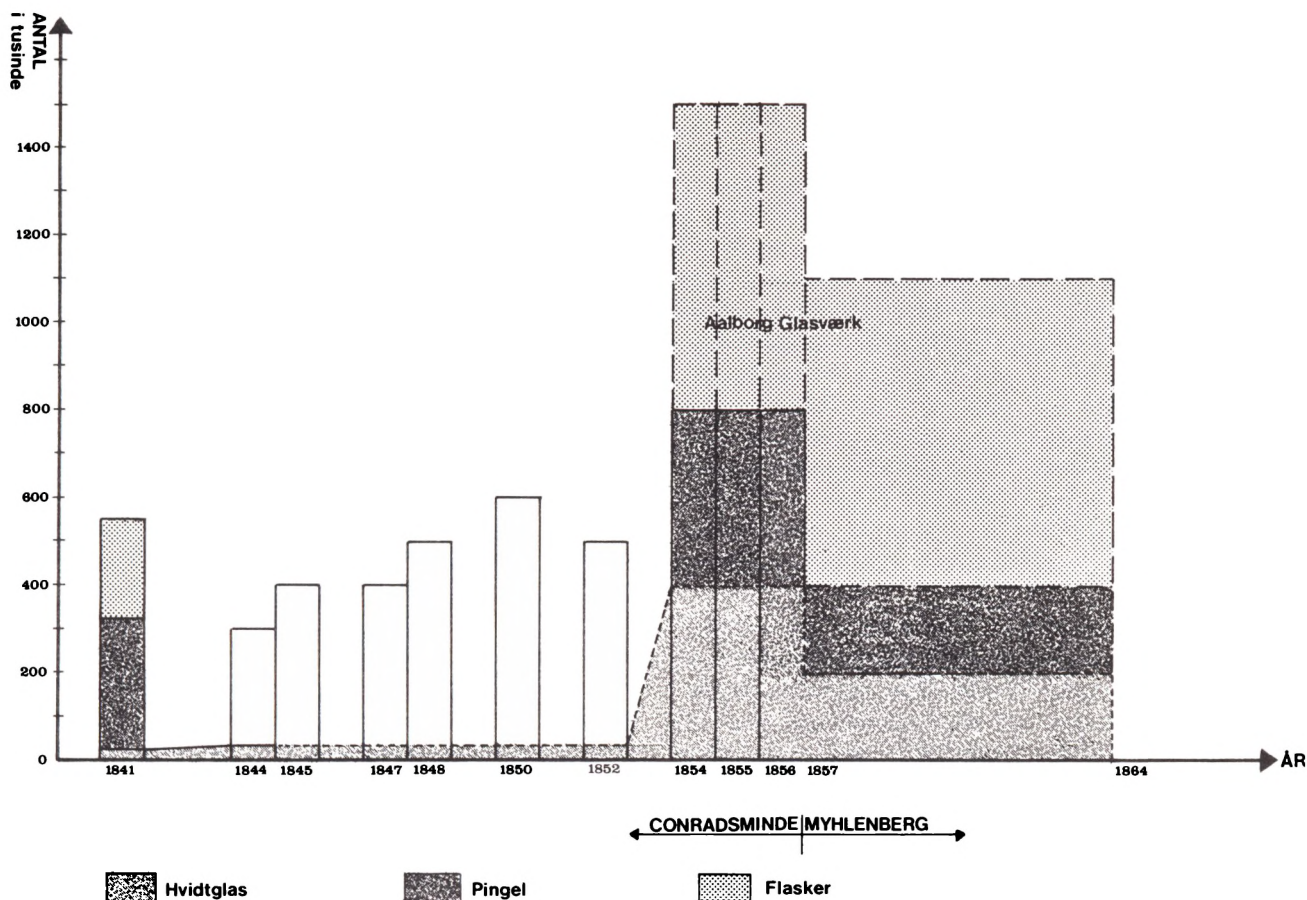

Fig. 6. Produktionstavle.

gjort grafisk, således at den enkelte søjle forneden viser hvidtglas, derover pingel og øverst flasker. Trækker man nu med forsigtighed forbindelse mellem de enkelte opgivelser vil arealet af figuren forneden angive hvidtglasproduktionens størrelse, som løs-

eligt kan beregnes til 3,5 mill. enheder, et tal der endda nok er noget i underkanten.

Det vi idag studerer, når vi beskæftiger os med danske glas, er levnene af disse 3.500.000 glas blandet med levnene af et mindst lige så stort antal glas fra kongerigets øvrige glasværker, og med levnene af et ukendt antal importerede glas fra udlandet i samme

periode, samt endelig med den nyere spekulationsimport som antikvitetshandelen tegner sig for.

For at kunne fastslå, hvad der er hvad, i den ukendt store beholdning af overleverede glas går vi ud fra den forudsætning at det enkelte værks produktion havde deres særlige kendemærker, så det er muligt ved en analyse af veldokumenterede glas fra et værk at finde frem til de fællestræk, som også ikke dokumenterede glas vil bære. Det er altså nødvendigt at forudsætte at produktionen ved det enkelte værk har været ensartet trods skiftende medarbejdere og trods en dynamik i værkernes drift der var afhængig af konjunkturer, modestrømninger og tekniske udviklinger. Og samtidigt at forudsætte, at de forskellige værker kunne opretholde hver sin egenart over lange åremål. Disse forudsætninger kan næppe holde.

Hertil kommer at antallet af bevarede veldokumenterede glas for de to her omtalte nordjyske værker er meget begrænset.

Ved veldokumenterede glas forstår jeg i denne sammenhæng glas som af andre årsager end deres stil og form kan henvises til et bestemt produktionssted, eksempelvis gennem bevaret tradition om at netop dette glas er købt det pågældende sted - eller på et tidspunkt hvor et værk var alene om markedet. Glas der er bevaret i umiddelbar nærhed af produktionsstedet kan endda også tælles med, hvis de iøvrigt falder indenfor hvad vi ved værket har produceret.

Tæller vi op hvad der findes fra Conradsminde og Mylenberg Glasværker af sådanne glas i offentligt tilgængelige samlinger eller blot registreret i en sådan på en fyldestgørende måde, når vi maksimalt op på 100 stk., der endda fordeler sig på et antal forskellige typer.

Ved hjælp af disse hundrede glas søger vi at analysere os frem til en entydig karakteristik af varer fra Mylenberg og Conradsminde, på grundlag af et materiale der udgør mindre end 0,03 promille af produktionen!

Inden vi ser på hvorfor også medarbejderstabenes sammensætning ved Conradsminde og Mylenberg glasværker principielt umuliggør at entydige bestemmelser af værkernes glas kan foretages idag, skal citeres et brev fra forvalter Bernth på Conradsminde til H. B. Schaldemose i København. Brevet er dateret 27. august 1840, 10 dage efter ovntændingen, men inden smeltningen var påbegyndt: »....Ifølge Deres gode Tilbud tillader jeg mig at anmode Dem om at forskaffe og med første Leilighed tilstille Prøver fra Holmegaards Fabrik af følgende af Hyttemester J. Heinze opgivne Sorter: hvide og grønne Medicinglas fra 1/4 Lod til 32 Lod Sukkerglas fra 1/4 Lod til 30 Lod, Lavendelvandsflasker fra 1/4 til 6 Lod, Eau de Cologne Flasker, runde og kantede, Lomme flasker (Granater), ordinaire Karafler, Ølglas, Snapseglass, Vinglas, Frimurerglas og Vandglas, samt iøvrigt de ordinaire Sorter Hvidtglas, som nu søges og bruges« (35).

Glasmagerne

Da A. Th. Schütte i 1840 ville genåbne Conradsminde måtte arbejdsstaben rekonstrueres. Glas magerne Andreas Hansen og Johan Tegler fra det gamle værk var blevet boende i Ravnkilde sogn, hvor den ene arbejdede som snedker, den anden som glarmester.

Frederik Hagen var, efter den panikagtige hjemsendelse i 1838 på stiftsamts regning, rejst med familien til Holmegård, hvor han vel har haft slægtninge hvis hjælp han kunne trække på. I 1899 kom han tilbage til Conradsminde hvor fattigvæsenet påny begyndte at undersøge mulighederne for at undgå at forsørge ham, indtil det blev klart at der igen var håb om at værket kom igang.

Baltzer Hansen Kauffeldt og smelter Søren Kauffeldt kom tilbage fra Norge, og fra Skaraborg dukkede en glasmager Johan Frederik Fagerström op - kort efter fulgt af to lærlinge Frantz Petersen og Christian

Kauffeldt sammesteds fra. Fra Gjøvik kom schürer Ole Chr. Jacobsen og fra Prinzenmoor schürer H. F. Ebert.

Frederik Fagerström havde fra 1827 til 1838 været flaskemager på Holmegård og fra samme værk kom nu hyttimester Heinze der siden 1836 havde været medicinglasmager i »hytte no. 2« Med sig til Conradsminde havde han flaskemageren Christian Johan Heinrich Storr, og året efter fulgte hans søn Fritz Ludvig Heinze, der var udlært flaskemager på Holmegård.

Den vigtigste medarbejder hyttimester Heinze havde med sig fra Holmegård var imidlertid hvidtglas­mageren August Hannibal. Hermed var antallet af medarbejdere der havde haft tilknytning til Holmegård oppe på 5 udaf 9 uddannede glasmagere ved det genåbnede værk, og som vi har set var det ikke overladt til deres hukommelse alene at give værkets produkter et holmegårdspræg.

At man har måttet give August Hannibal en særlig fordelagtig kontrakt ses af regnskabet for anden ovngang hvor hans indtægter var 251 rd, mens den bedst betalte flaskemager Frederik Hagen, kun kunne holde 196 rd.

August Hannibal havde på Holmegård arbejdet med medicinglas sammen med Heinze, men blev nu Conradsminde hvidtglas­mager som det fremgår af en af forvalter Bernths reporter til Schütte. Efter nogle år på Conradsminde vendte Hannibal tilbage til Tyskland hvor han var født, men han arbejdede atter 1864-69 ved Holmegårds Glasværk.

Tabel 2.

Glasmagere beskæftiget ved Conradsminde i 2. ovngang 1841/42. Opstillet på grundlag af »Udskrivt af hovedbogen ved Glasværket Conradsminde anden Ovngang vedkommende« afsluttet 1. februar 1842. Kolonnen HO. Her betyder x at den pågældende tidligere har været på Holmegårds glasværk, mens s betyder at den pågældende senere har arbejdet der.

		løn i
		HO 2. ovng.
hyttimester glasmagere	J. F. Heinze	x 406rd.
	Fritz Ludvig Heinze	x 167
	Frederik Hagen	196
	Andreas Hansen	175
	Johan Frederik Tegler	151
	Baltzer Hansen	
	Kauffeldt	159
	Johan Frederik	
	Fagerström	x 170
	Chr. J. H. F. Storr	x 181
	August Hannibal	x 251
	Johan Chr. Bruun	s 209
schürere	Frantz Petersen	s 84
	H. Ebert	94
	Søren Kauffeldt	s 119
	Chr. Kauffeldt	96
	Ole Chr. Jacobsen	98

I tabel 2 er opstillet de glasmagere der var på løn­ningslisten i 2. ovngang fra juli 1841 til januar 1842.

Sammenligner man med tabel 1's angivelser for kalenderåret 1841 mangler der 2 mand. Hvis hytte­mesteren selv arbejdede med og således er talt med i statistikken dog kun en.

Johan Chr. Bruuns broder Andreas Bruun vides at have været på Conradsminde i 1. ovngang, men træffes i 1842 på Holmegårds glasværk. Hertil ud­vandrer siden både Frantz Petersen og smelteren Søren Kauffeldt, der her er opført som schürer.

Johan Chr. Bruun tiltrækker sig særlig opmærk­somhed ved formodentlig at være den medicinglas­mager, som en kort tid arbejdede på krigsråd Con­radsens værk.

Han arbejder nu et par år på Conradsminde for derefter at skifte erhverv, idet han i folketællingen 1845 er opført i Aarestrup sogn som »husmand der lever af sin jordlod«. Der var øjensynligt blevet lavet opodeldokglas nok! 1850 er han dog tilbage i sit gamle erhverv på Holmegård, hvor han dør i 1874 - efter et kort fravær på Kastrup Glasværk 1867 til 1873.

Den første folketælling efter værkets igangsætning blev afholdt i februar 1845. Tidspunktet passer os udmærket eftersom det er staben lige inden værket bliver bortforpagtet til Kielgast og Kissmeyer, vi her får oplyst.

På Conradsminde befandt sig følgende glasmagere:

Tabel 3:

		alder ankomst	
hyttemester	Johan Friederich		
	Heinze	50	1840
glasmagere	Fritz Ludvig Heinze	26	1841
	Baltzer Hansen		
	Kauffeldt	32	1835
	Franz Petersen	24	1840 L
	Chr. Johansen		
	Kauffeldt	23	1840 L
	Niels Chr. Petersen	23	1844
(smelter)	Søren Kauffeldt	49	1840
	Johan Frederik		
	Fagerström	44	1840
	Frederik Hagen	55	1835
(schürer)	Ole Chr. Jacobsen	34	1840
	Christian Storr	26	1840

Kolonnen ankomst er her tilføjet, ligesom stillingsbetegnelserne i parantes. L. betyder den pågældende har afsluttet sin læretid på værket.

Som det fremgår af oversigten er der kun dukket en

enkelt ny medarbejder op. Den 23 årige Niels Chr. Petersen er født i Hurum sogn i Norge, men derudover ved vi intet om ham, bortset fra at han udtræder af spare- og forsøgelseskassen i 1851.

Af staben fra 1840 er Andreas Hansen rejst, men han dukker op igen i tællingen 1850 som snedker. Johan Tegler tog i juli 1844 hjem til Hurum sogn i Norge med hele sin familie, blot for i juli 1845 at tage tilbage til Conradsminde, til pastor Neumanns »forundring« som han skrev i flyttebeviset af 30.7.1845.

August Hannibal er taget til Tyskland hvorved værket står uden hvidtglasmager. Udtyndingen af mandskabet passer meget godt med det ovenfor anførte synspunkt at produktionen er vigende, og at ovnen næppe har været igang i vinteren 1844-45.

Efter forpagternes ankomst fra Holmegård (iøvrigt fra »hytte no 2«) dukker en russiskfødt glasmager Johan Jockmann op. Han må være den ene af de to hvidtglasmagere det i 1849 lykkedes Holmegård at trække til sig. Den anden er August Stender, der kommer til Conradsminde for en enkelt ovngang i 1849, og derefter går til Holmegård, men som i 1853 kommer tilbage til Conradsminde med hvidtglasmagerstabens udvidelse.

Den stab vi møder ved folketællingen i 1855 er netop den udvidede hvidtglas-magerstab, men i de mellemliggende 10 år er der sket en betydelig vækst og udskiftning, som det fremgår af følgende opstilling på grundlag af Spare- og forsørgelseskassens til- og afgangsnoteringer:

Tabel 4.

Til- og afgangsnoteringer i Spare- og forsørgelseskassen:

år	tilgang	afgang	netto tilgang
1845	0	3	-1
1846	3	0	3
1847	4	1	3
1848	4	1	3
1849	7	3	4
1850	6	2	4
1851	6	6	0
1852	6	3	3
1853	15	14	1
1854	2	3	-1
ikke daterede afgange:		4	-4
total	53	38	15

Denne forøgelse falder ikke helt sammen med folketællingen 1855 hvor glasmagere, slibere og lærlinge udgør 24 personer mod 1845-tællingens 11, hvilket giver en nettotilgang på 13. Denne tilvækst er også den realistiske idet Frederik Hagen og Johan Frederik Fagerström imellemtiden er blevet arbejdsmænd ved værket uden at de er ført ud af Spare- og forsørgelseskassen.

Ved folketællingen 1855 befandt følgende glasarbejdere sig på Conradsminde:

Tabel 5.

	HO	CO 50
glasmagere		
Theodor Kauffeldt		x
Herman Hautop		53
Carl Fiege		53
Verner Fiege	x	53
Christian Soltau	s	x
Christian Storr		52
Friederich Sidentopp		
Carl Kissmeyer		53
Carl Hautopp		x
August Fiege		53
Frederik Gundelach		x
Johan Kaffke	x	53
August Stender	x	53
Wilhelm Stender		53
Søren Jensen	x	53
slibere		
Julius Thon		
Otto Hansen		
sliberlærlinge		
Niels Christensen		
August Tönnies		
Ludvig Ahrent		
August Merkel		
glasmagerlærlinge:		
Hans Sørensen		x
Friederich Niemann		x
glasmaler		
Henrich Tönnies		x

I kolonne HO er med x mærket de personer som tidligere har arbejdet ved dette værk. Som man vil se er sammenhængen med Holmegård mindre end tidligere. I kolonnen CO50 er markeret med x de personer der allerede var tilstede i 1850 mens årstallet for ankomst er vedføjet ved de øvrige hvor det er kendt.

Hvordan man end vender og drejer antallet af glas-magere og lærlinge kan der næppe blive tale om mere end 6 værksteder af den ny type der netop i 1850'erne bliver almindelig med ballot-mager(lærling), forblæser(svend) og færdigmager. Med tabel 1's oplysning om at værket i 1854 producerer 800.000 glas i erindring får man et gennemsnit pr. værksted på over 100.000 enheder. En voldsom produktionsforøgelse i forhold til de ca. 30.000 enheder et hvidtglas-magerværksted kunne præstere i begyndelsen af 1840'erne. Men glasset er blevet billigere og arbejds-lønningerne er samtidig væsentligt højere, så en højere produktivitet er også at forvente. Holme-gårds direktør Friehling beretter netop i 1855 at Conradsminde's færdigmagere har op til 60 rd. pr. måned, altså mere end det dobbelte af hvad August Hannibal tjente 13 år tidligere.

Af de 15 udlærte glasmagere var kun 4 knyttet til værket i 1850 og de 10 er ankommet i 1852-53, heraf mindst 4 fra Holmegård. Af glasmagerne fra 1845 er ikke en aktiv tilbage.

Hyttemester Heinze var i 1849-50 taget til Helsingør Glasværk. Her døde han iøvrigt i 1854, hvorefter sønnen der i 1851 var fulgt efter til Helsingør, vendte tilbage og blev mester på Aalborg Glasværk. Her afløste han Baltzer Hansen Kauffeldt, der kort efter blev medforpagter på Mylenberg, hvor vi finder ham i folketællingen 1860.

Først skal vi dog se på Mylenbergs stab i februar 1855, altså mens S. W. V. Mylius drev værket for egen regning.

Tabel 6.

hyttemester
glasmagere

Jost Kielgast
F. J. C. Kielgast
Robert Bitter
Wilhelm Bitter
Joh. Fr. August Gundelach
Didrich Rademacher
Johan Carl Haack
August Carl Haack
Frederik C. Haack
Albert F. Haack
Adolf Gustav Haack

I tællingen nævnes ingen slibere, ingen smeltere eller pflere, men to schürere hvoraf den ene er Johan Carl Haack's 5. søn Gustav B. J. Haack, den anden Peder Pedersen, der o. 1850 var schürer på Conradsminde.

Foruden Jost Kielgast har værket 10 glasmagere. Heraf udgør de 5 en familie, indvandret til Mylenberg fra Preussen. Hovedparten af familien fortsætter siden til Aalborg Glasværk. De to brødre Bitter, Gundelach og Rademacher er alle kommet til Mylenberg efter ganske kort tid på Conradsminde hvortil de ankom 1851-53. De er alle tyskere og bortset fra Rademacher som endnu i 1860 er på Mylenberg hører vi ikke mere til disse folk.

Om den rekonstruerede stab ved Mylenberg under Kielgast & Hagens forpagtning fra 1855 om efteråret til 1857 om foråret ved vi ikke noget. Men da staben bliver registreret ved folketællingen i februar 1860 er den en ganske anden, sammensat af folk der næsten alle har en eller anden tilknytning til Conradsminde.

Tabel 7.

glasmagere	Hans Jørgen Hagen	på CO 1847-53
	Didrich Rademacher	1853-54
	Baltzer Hansen	
	Kauffeldt	1835-53
	Theodor Kauffeldt	1849-53
	Frederik Carl Chr.	
	Hautopp	1849-53
	Heinrich Hermann	
	Hautopp	1853-57
	Carl Wiencke	
lærlinge	Fritz Seitz	1856-57 L
	Theodor Wiencke	1856-57
	Emil Tegler	f. på COL
glasslibere	Julius Carl Greiner	1855-57 L
	Heinrich Storr	1852-57
smelter	Niels Chr. Christensen	1852-55
	Jens Guldbrandt	
fyrbøder	Madsen	1855
	Christoph Hupfeldt	
opsynsmand hjulmand	Anders Adamsen	1850
	Jost Kielsgast	1840-52
	Peter Bygum	1855

Når der her er taget lidt andre med end de egentlige glasmagere er det for at vise at bogstaveligt talt hele staben flytter med til Mylenberg ved Conradsminde nedlægges, også forvalteren Ernst Plesner og fabrikanten Heinrich Kissmeyer.

Carl Wiencke er vistnok den eneste der ikke har en eller anden tilknytning til Conradsminde, mens Theodor Wiencke kun lige har været indenfor inden værket lukkede. Til gengæld er Fritz Seitz udlært på Conradsminde først i 50'erne og kom tilbage dertil i 1856. Fyrbøderen Christoph Hupfeldt kom direkte til Mylenberg midt i 50'erne med 4 sønner, hvoraf et par stykker siden skulle gøre sig stærkt gældende som hvidtglasmagere i Aalborg. Lærlingene er begge fra

Conradsminde hvor Emil Tegler er født som søn af veteranen Johan Tegler og hvor Julius Greiner sammen med 2 søskende var sat i pleje hos hjulmand Peter Bygum, da faderen døde ved Aalborg Glasværk under koleraen 1853.

Skal man sammenfatte resultaterne af gennemgangen af de to værkers merarbejdere, er det først og fremmest muligt at fastslå at ligheden mellem Conradsminde i 1855 og Mylenberg i 1860 er betydelig større end den indre lighed for hvert af de to værkers stabe fra start til lukning.

Hvis man tillægger håndværkeren nogen betydning for formen på det han fremstiller må dette trække i samme retning som hvad der ovenfor blev sagt om forholdet mellem det bevarede materiale og den oprindelige produktion. Det bliver endnu vanskeligere at forestille sig at det skulle være muligt at karakterisere de to værkers produktion entydigt.

Hertil kommer at det i en række tilfælde har været muligt at påvise sammenhæng mellem stabene på Holmegård og de nordjyske værker - foruden den direkte anvendelse af Holmegårds produkter som forbilleder. Det er derfor rimeligt kort at kaste et blik mod det sjællandske værks produktion 1840 til 1860.

Det er her karakteristisk at mens århundredets sidste fjerdedel er særdeles velbelyst gennem glasværkets enestående prøvesamling - er netop det ældte materiale ret mangelfuldt repræsenteret. Fra 1853 har man ganske vist såvel en modelbog som en prisliste, der viser os hovedparten af de former, der er omtalt i CO- og MA-listen, men vi har ikke den prisliste fra Holmegård som man ved blev udsendt i 1836 - og som formodentlig var den H. B. Schallemose sendte til Conradsminde i 1840. Om det tidlige Holmegård vides der således ikke stort mere end om de nordjyske værker. Måske havde også Holmegårds glas den karakteristiske ombukkede fod der anses for et sikkert Conradsmindekendemerke - at den har været fremstillet på Holmegård vides med sikkerhed. (37)

I betragtning af at Conradsminde smelter, Søren Kauffeldt, arbejdede på Holmegård fra 1849 til 1853 kan man vel også der have arbejdet med »overfarvet« sats, for at nævne et andet Conradsmindekarakteristika. At der er lavet uren sats på Holmegård ved vi fra fabriksdirektør Rawerts indberetning 1833 til kommercefonden hvori det hedder: »Flaskerne er meget gode og har allerede skaffet værket et navn. Hvidtglas er derimod temmelig simpelt; Massen er ikke hvid nok, ofte blæret og Godset er almindeligvis for svært, ved Drikkeglassene kjendes for meget de Kredse, som Saxen har beskrevet. Massen er ogsaa undertiden uren, fordi der drypper Partikler ned fra Ovnhvælvingen«. (38)

Fornemmelsen af at der i det hidtidige arbejde med dansk glas er gået for optimistisk til værks når man formulerede de tommelfingerregler hvorudfra man tilskrev et bestemt værk et foreliggende glas, bekræftes iøvrigt tilfulde ved en gennemgang af den skår-samling på adskillige tusinde skår, som skovrider B. Thorlacius-Ussing i Nørlund skov i årenes løb har skabt gennem opsamlinger ved værkets tomt. Naturligvis kan der i denne samling være mange fremmede skår fra andre værker eftersom glasskår er en vigtig råvare for et glasværk. Alligevel er hovedindtrykket at blandt de skår der med rimelighed kan antages at hidrøre fra produktionen på stedet er der en sådan variation i satsfarver, knap-, stilk- og fodformer, at »typiske« Conradsmindeglas må anses for en abstraktion.

Når man alligevel har haft en fornemmelse af at det var muligt at skelne skyldes det ringbevisets særlige illusionsskabende karakter, der beror på at man glemmer at skelne mellem de dokumentationsstykker af første orden hvormed man har tilskrevet et bestemt værk nogle bestemte glas, - og disse sidste, som siden bruges i den videre bestemmelse. Eller udtrykt på anden måde:

Der er andre røde køer end præstens.

Litteratur

- Baumgarten, Torkil: Stamtafle over Familien Kauffeldt. Aarhus 1915*
Boesen, Gudmund: Gamle Glas. København 1961.
Danish Glass 1814-1914. The Peter F. Heering Collection. Victoria and Albert Museum, London 1974.
Fabritius, Albert og Alfred Larsen: Stamtafle for slægten Storr. København 1958.
Larsen, Alfred, Peter Riismøller og Mogens Schlüter: Dansk Glas 1825-1925. København 1963. 2. udg. København 1974.
Nielsen, Axel: Industriens Historie i Danmark, Bd. 3, II. København 1943.
Nielsen, Niels: St. Johannes Logen Cimbria 1856-1956. Aalborg 1956.
Riismøller, Peter: Nordjyske glas I og II. i Arv og Eje 1956, p49-92 og i Arv og Eje 1957, p. 5-47.
Schlüter, Mogens: Glashåndværk i Danmark. København 1973.
Wolstrup, Bent: Følgende artikler i Kunst og Antikvitetsårbogen 1970-1974: En firmasamlings tilblivelse. 1970. Nyt om danske glasfund. 1971. Slibninger på danske glas. 1972. Ætsede, gamle danske drikkeglas og karaffer. 1973. Ukendte danske glas. 1974.

Utrykte kilder:

- I Aalborg Historiske Museum:*
 a. Peter Riismøllers seddelsamlinger med udskrifter af litteratur, arkivalier og traditionsoptegnelser.
 b. En afskrift af E. Pontoppidans: »Optegnelser om Holmegaards Glasværks Historie« fra 1898. Efter et manuskript i Holmegaards arkiv.
 c. Diverse udskrifter af Aalborg Stifttidendes ældre årgange.

I Rigsarkivet:

Folketællinger for Ravnkilde og Vebbestrup sogne og for Aalborg Glasværk i Nyhavnsgade. 1840-70.

I Landsarkivet for Nørrejylland:

- Bygholm Godsarkiv. G 376
 Nørlund Godsarkiv. G 172
 samt de relevante retsbejntarkiver og præstearkiver.
 Af Nørlund godsarkiv må især fremhæves følgende numre under G 172:
 96. 1821-54. Diverse indberetninger 1 pk.
 108. 1839-42. Journal over Raamaterialer til Glasværket Conradsminde 1 bd.
 109-11 1839-43 Lagerbøger for Conradsminde 3 bd.
 112 1843-44. Pakhusbog for Glasværket Conradsminde 1 bd.

Fig. 7. »Konradsminde« i 80'erne efter et gammelt postkort. Hovedbygningen blev nedrevet i 1936 og det ombyggede porthus fra Kruses gouache (fig. 1) havde da fungeret som bolig for arbejdere, funktionærer, forpagtere og ejere gennem et lille århundrede.

113. 1840-45. Brevkopibog for Conradsminde 1 bd.

114 1838-99. Dokumenter vedrørende Glasværket Conradsminde 1 pk.

115. 1845-1911 Hoved og kassebog for Glasværket »Conradsmindes« Spare- og Forsørgelseskasse 1 bd.

Noter:

1. Kastrup-Holmegårds Glasværker 1825-1975. København 1975.

2. G172-114.

3. Købmandshuset A. W. Andrup's Arkiv. Bog over indgaaede Varer 1854-79. Nu i Erhvervsarkivet.

4. Arv og Eje 1956

5. G 172-114
6. G 172-96
7. G376-36. Kopibog 1842-45. Bindet er en fortsættelse af G172-91, der også er registreret som en kopibog. Nørlunds Kopibog for denne periode er imidlertid G 172-90. De to bind er utvivlsomt A. Th. Schüttes personlige konceptbøger.
8. For yderligere oplysninger om denne, dansk glasindustris »enfant terrible«, se Dansk Glas, p. 39ff.
9. Den ovenfor nævnte optegnelse om Holmegårds Glasværks Historie.
10. G. 172-114. Heri udskrift af kontrakten efter Aars herreds tingbog.
11. G376-36. 5. juni 1844.
12. G172-114. Heri afskrift af interessentskabskontrakt dateret: 1847.
13. G172-114. Heri afskrift af forpagtningskontrakt dateret 11.8.1848.
14. G172-114. Heri afskrift af forpagtningskontrakt dateret 11.3.1854.
15. G172-114. Antegning februar 1852 på forpagtningskontrakten af 11.8.1848.
16. G172-90. Kopibog 1835-42.
17. Stiftuidende 9.2. og 15.2.1839.
18. Forpagtningskontrakt 25.10.1852 i Hindsted herreds Skøde- og panteprotokol. (B41-SP14, fol. 265aff.)
19. Hindsted herreds skøde- og panteprotokol. (B41-SP14, fol. 705 b.f.)
20. Forpagtningskontrakt i Hindsted herreds skøde- og panteprotokol. (B41-SP15, fol.329b.ff.)
21. Det statistiske grundmateriale bevaret i Rigsarkivet. Her citeret efter Axel Nielsen, op.cit.
22. Købekontrakt mellem Schütte og Mylius 9.2.1857 Hindsted herreds skøde- og panteprotokol. (B41-SP15, fol.613b.ff.)
23. En undersøgelse heraf ville meget nemt komme til at gribe ind i en lang række andre virksomheder, idet de Mylius's og Schüttes transaktioner er meget omfattende. Ved de Mylius's død blev der nedsat en administrationskommission til at varetage stamhusets interesser og arkivalier herfra vil muligvis kunne findes. For A. Th. Schüttes vedkommende vil Bygholms arkiv være til stor nytte, men en svaghed vil være, at Schüttes håndskrift er praktisk talt ulæselig.
24. De mange skadesløshedsbreve for vexelgæld m.m. panteobligationer etc. findes spredt i skøde- og panteprotokollerne for Aars, Gislum og Hindsted herreder og Aalborg byret, og kan lettest findes via navneregistrene. Navnene på de involverede personer synes at bekræfte følgende udsagn fra St. Johannes Logens jubilæumsbog 1956: »I det hele taget ser det ud, som om der i høj grad blev set på logen som en forening til gensidig økonomisk støtte mellem brødrene.« Som debitorer og kautionister findes f.eks. både mægler H. R. Bay og Aalborg Glasværks senere leder fabrikant C. G. Dam.
25. Axel Nielsen, op.cit.
26. Hindsted herreds skøde- og panteprotokol. (B41-SP18, fol. 214.a.)
27. G172-113.
28. G172-114.
29. Disse alterkander, hvoraf et par stykker er bevaret og hvis fremstilling på Conradsminde synes veldokumenteret gennem skår fundet på tomt, bliver averteret til salg i 1843 med henvisning til et kancelicirkulære. Dette cirkulære af 12. dec. 1843 blev udsendt til samtlige biskopper til bekendtgørelse for provsterne, idet kancelliet ved de årlige kirkesyn havde erfaret at der i en del kirker ved kommunionen brugtes almindelige flasker på alteret »for af disse at hælde Vinen i Bægeret«. Denne fremgangsmåde anså man i kancelliet for anstødelig og usømmelig hvorfor kirkerne skulle anskaffe en »anstændig Alterkande«. En sådan, anbefalede man iøvrigt, kunne »erholdes paa Porcellainsfabrikken her i Staden for en Betaling af 5 eller 7 Rbd Stykket.« Conradsminde har herefter optaget en produktion, der imidlertid ikke er med i CO-listen, hvorimod der i MA-listen annonceres med Alterkander fra 1 1/2 til 3 pots. De behøver dog ikke at være fremstillet på Mylenberg, men kan være restoplæg fra produktionen i 1843, der øjensynlig ikke har solgt særlig godt.
30. De københavnske vejvisere.
31. Velvilligt oplyst af Københavns Stadsarkiv.
32. Afbildet i Arv og Eje 1968.
33. Fabritius: op.cit.
34. G172-114. Heri: »General Extract af Glasværket Conradsminde's Status ved Oplaget i Aalborg den 4de December 1840.«
35. G172-113.
36. Henvisningerne til de enkelte oplysninger i afsnittet glasmagerne er så omfattende at de nødvendigvis må overspringes her. På Aalborg Historiske Museum findes nu et alfabetisk register med oplysninger om glasmagere ved de nordjyske værker udtrykket af de relevante folketællinger, af kirkebøger, regnskaber og hvor oplysninger tilfældigt er dukket op. En række tvivlstilfælde er blevet konfereret med stud.mag. Anne Schlüter, der til en specialeopgave har arbejdet med glasmagerne ved Holmegårds glasværk.
37. Dansk Glas 2. udg. fig. 42.p.80.
38. Her citeret efter Axel Nielsen: op.cit.

PRIS-GOURANT

over

GLASVARER

fra Fabrikken "Conradsminde" pr. Hobro.

Grönt Glas.

	Rbd.	m $\frac{1}{2}$	β
Bouteiller, Aracs, Pots, pr. 100 Stkr.	6	3	
Bourgogne,	6		
hamrede	8		
1 $\frac{1}{2}$	7	3	
1 $\frac{1}{2}$ & 1 $\frac{1}{2}$	5		
1 $\frac{1}{2}$ & 1 $\frac{1}{2}$	12		
Köl	10		
Franske	7	3	
ottekantede 1	6 $\frac{1}{2}$	3	
Porter	5	3	
Rhinskviins, ildfarvede og grønne, $\frac{1}{2}$ Pt., pr. 100 Stkr.	5		
Stempel paa Bouteiller kan erholdes efter Bestilling, imod en billig Forhøielse i Prisen.			
Flasker (Lomme-), $\frac{1}{2}$ Pots, pr. 100 Stkr.	4	3	
ovale fra 1 til 2 Pots, pr. Pot	4		8
det næste Potterum fra 3 til 6 Pots, pr. Pot	4		3
Stand-Flasker, runde 4 Pots, pr. Stk.	2		
6	12		
8	8		
10	4		
firkantede (Genever-) 1 Pots, pr. 100 Stkr.	8	3	
2	9	3	
4	3		
6	4		
8	5		
10	5		
Demijans 10 og 12	2		
14 og 16	3		
18 og 20	4		
22 og 24	4		
Feltflasker, reglementerede, pr. 100 Stkr.	8	3	
Flasker til Skosvæerte, $\frac{2}{3}$ Pots,	5	3	
Glasrør pr. Pund	3		
Haveklokker, 3 Tom. høie og 3 Tom. Diameter, pr. 100 Stkr.	5	3	
4	6	3	
5	8	3	
(forholdsviis dyrere efter Størrelsen).			
Melkefade, 1 Pots, pr. Stk.	1		
2	12		
3	3		
4	2		
5	10		
6	3		
7	1		
Sylte-Glas og Flasker, $\frac{1}{2}$ Pots, pr. Stk.	8		
1 $\frac{1}{2}$	10		
1 $\frac{1}{2}$	12		
(over 2 Potter 6 β mere pr. Pot).			
Snuustobaksglas, firkantede, 1 Punds, pr. 100 Stkr	10	5	
1 $\frac{1}{2}$	8	4	
1 $\frac{1}{2}$	6	3	
runde	8	3	
1 $\frac{1}{2}$	7		
1 $\frac{1}{2}$	6		
Victriololieflasker, 50 à 55 Pots, pr. Stk.	1	3	

Hvide og couleurt Glas-Arbeider.

Aeromethrør pr. Stk. 1 m $\frac{1}{2}$ à	12	1	4
Agurkeglas, grønne, pr. 100 Stkr.	1		
Barometherrør med Kugle, pr. Pund	1	5	8
uden	3	1	8
Bikuber, pr. Stk.	4	3	
Biskop-Essens-Flasker, 8 à 10 Lods, pr. 100 Stkr.	4	4	
Blomsterglas, hvide, pr. Stk. 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 2 m $\frac{1}{2}$, 3 m $\frac{1}{2}$ à			
røde, blaa og grønne, pr. Stk. 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 2 m $\frac{1}{2}$, 3 m $\frac{1}{2}$, 4 m $\frac{1}{2}$ à	1		
Brystglas med Rør, pr. Stk.	2		
uden	12		
Blækhuse, grønne, pr. 100 Stk. 3 Rbd., 4 Rbd., 5 Rbd.	6		
hvide,	8		
til Contoirbrug, pr. 100 Stkr.	12		
med Indsats, pr. 100 Stkr.	16		
blaae, runde pr. 100 Stkr. 6 Rbd., 8 Rbd., 4 m $\frac{1}{2}$	10	5	
firkantede	12		

Blækhuse, hvide, (Lomme-), pr. Stk.	1	8	
kegleformige med Tubus, pr. Stk.	1	8	
Capersglas, grønne, pr. 100 Stkr.	9		
4	5		
Cantineflasker, 7 Rbd., 5 Rbd. 4 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 4 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$, 3 Rbd.,			
2 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$, 1 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$ pr. Dusin.			
Drikkeglas:			
Champagneglas med 2 Knapper, pr. 100 Stk.	18		
med 1 Knap	16		
uden Knap,	12		
Frinurerglas med massiv Fod, efter Størrelsen, pr. Stk.:			
1 m $\frac{1}{2}$ 6 β , 1 m $\frac{1}{2}$ 10 β à	2	4	
almindelige, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ Pots, pr. 100 Stk.	6	3	
$\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$	5	3	
Maderaglas med Knap, pr. 100 Stk.	9		
med glat Stilk	7		
Rhinskviinsglas, grønne, pr. Dusin.	3		
Seltzervands- og Porter glas, pr. Stk. 1 m $\frac{1}{2}$ 6 β	1	8	
Snapse- og Liqueurglas med glat Stilk, pr. 100 Stkr.	5		
med Knap	5	1	8
(finere)	7		
(rifled, cylinderformlge)			
pr. 100 Stkr.	6		
(rifled, med udbøiet Kant, pr. 100 Stkr.	7		
med glat Stilk, blomsterslebne, pr. 100 Stkr.	7		
med Knap, blomsterslebne, pr. 100 Stkr.	7	1	8
Vlingglas med Knap, $\frac{1}{2}$ Pots, pr. 100 Stkr.	12		
(finere)	8		
(rifled)	12		
med glat Stilk	10		
blomsterslebne	10		
7 Rbd. à	9		
9 Rbd., 8 Rbd., 6 Rbd., 5 Rbd. 100 St.	12		
$\frac{1}{2}$ Pots, afslebne i Bunden,	8		
og tykke, $\frac{1}{2}$ Pots, afslebne i Bunden og Kanten, pr. 100 Stkr.	16		
$\frac{1}{2}$ Pots, med sleben Kant, pr. 100 Stkr.	10		
blomsterslebne,	9		
med udbøiet Kant	8		
med Hank:			
1			
2 m $\frac{1}{2}$, 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 1 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 14 β , 10 β , 8 β , 6 β pr. Stk.	6		
Dryppekaale, pr. 100 Stk. 4 Rbd. à	8		
Dykkere, pr. Stk.	6		8
Eau de Cologne-Flasker, ottekantede $\frac{1}{2}$ Pots, pr. 100 Stkr.	8	4	
runde, $\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{4}$	6		
grønne, $\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{4}$	5		
Esprit de Waldemar-Flasker, $\frac{1}{2}$ Pots, 5 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$,			
$\frac{1}{2}$ Pots 5 Rbd. pr. 100 Stkr.			
Eau de Lavande Flasker, runde, kantede og ovale:			
$\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{4}$ 1 & $\frac{1}{2}$ 2 & 3 4 & 5 6 & 7 Lods			
3 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$, 4 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$, 4 Rbd. 4 m $\frac{1}{2}$, 5 Rbd. 2 m $\frac{1}{2}$, 6 Rbd. 2 m $\frac{1}{2}$,			
8 & 10 12 & 14 16 & 20 Lods			
6 Rbd. 5 m $\frac{1}{2}$, 7 Rbd., 8 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stkr.			
Feltflasker, reglementerede, pr. 100 Stk.	10		
Fyrtøisflasker, grønne, $\frac{1}{2}$ Lods, pr. 100 Stkr.	2		4
hvide, 1	2	2	4
Flødekanter, hvide og sorte, $\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{4}$ Pots 1 m $\frac{1}{2}$ 2 β ,	3	1	8
$\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{4}$ Pots, 1 m $\frac{1}{2}$ 10 β pr. Stk.			
Fugleglas, bedækkede, pr. Stk.	10		
aabne, med glat Bund, pr. Stk.	6		
med Knap	8		
lave, runde, pr. Stk. 4 β , 6 β à	10		
Fiskeglas	2	3	
Fiske- og Fugleglas pr. Stk.	5		
Fixeerglas (Glastaarer) hvide og grønne, pr. 100 Stkr.	1		
Figurflasker, pressede, pr. 100 Stk., 5 Rbd., 6 Rbd., 6 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$,	9		
7 Rbd., 8 Rbd.			
Glasrør, Thermometer og Cylinder, pr. Pund	1		8
svære og Glasstænger	4		8
blaa og røde	1	2	
Glasringe, pr. Stk. 1 m $\frac{1}{2}$ 2 β à	1		8
Haarolieflasker, 1 Lods, pr. 100 Stkr.	3		
2	3		
Haveklokker, 6 Tom. høie og 4 Tom. Diameter, pr. Stk.	1		
6 $\frac{1}{2}$	1	4	
6 $\frac{1}{2}$	1	8	
7	1	8	
7 $\frac{1}{2}$	2		12
9	4		
Karaffer med Ringe og presset Prop:			
1			
3 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$, 3 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 2 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 2 Rbd. 2 m $\frac{1}{2}$, 2 Rbd.,			
1 Rbd. 5 m $\frac{1}{2}$ pr. Dusin.			
Karaffer med glat Hals og Prop:			
1			
3 Rbd., 2 Rbd. 4 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 2 Rbd. 2 m $\frac{1}{2}$, 2 Rbd., 1 Rbd. 4 m $\frac{1}{2}$,			
$\frac{1}{2}$ Pots			
1 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$ pr. Dus.			
Karaffer (Vand-) med Ringe:			
2			
5 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 4 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$, 3 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β pr. Dusin.			

	Rbd.	m $\frac{1}{2}$	β		Rbd.	m $\frac{1}{2}$	β
Karaffer (Vand-) med glat Hals:							
2 1 $\frac{1}{2}$ 1 Pots							
3 Rbd. 5 m $\frac{1}{2}$, 3 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$, 2 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$ pr. Dusin.							
Kapsler, runde, 4 Tom. høje og 1 $\frac{1}{2}$ Tom. Diameter, pr. Stk. . .	1	4					
- - - 5 - - - 2 - - -	1	6					
- - - 6 - - - 3 - - -	1	8					
- - - 7 - - - 3 - - -	1	10					
- - - 8 - - - 5 - - -	2	4					
- - - 9 - - - 5 - - -	3						
- - - 10 - - - 5 - - -	3	12					
- - - 10 - - - 5 - - -	4	8					
(forholdsviis dyrere efter Størrelsen).							
Klukflasker:							
2 1 $\frac{1}{2}$ 1 Pots							
7 Rbd., 6 Rbd., 4 Rbd., 3 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$, 2 Rbd. 4 m $\frac{1}{2}$ pr. Dus.							
Kopglas: Nr. 1 2 3							
Langkorks-Bouteiller, hvide:							
17 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$, 14 Rbd., 12 Rbd., 8 Rbd., 6 Rbd. pr. 100 Stkr.							
Lommeffasker, riflede og knuprede, hvide, 1 $\frac{1}{2}$ Pots, pr. 100 Stkr.	7						
- - - - - røde, blaa - - -	6						
- - - - - røde, blaa - - -	7						
- - - - - røde, blaa - - -	7						
- - - - - røde og blaa - - -	14						
- - - - - røde og blaa - - -	9						
- - - - - dobbelte hvide, 1 $\frac{1}{2}$ Pots, pr. Stk.	7	3					
- - - - - - - - - - - - - - -	16						
- - - - - - - - - - - - - - -	11						
- - - - - - - - - - - - - - -	9	3					
- - - - - - - - - - - - - - -	3						
- - - - - - - - - - - - - - -	3						
- - - - - - - - - - - - - - -	2	8					
- - - - - - - - - - - - - - -	2						
Lavendelvandsflasker, 4 & 6 Lods, pr. 100 Stkr.	4						
- - - - - 2 $\frac{1}{2}$ - 2 - - - - -	3						
- - - - - 1 - 1 - - - - -	2	1					
- - - - - 1 - 1 - - - - -	2	3					
Logglas pr. Stk. 8 β à	12		10				
Lyseforme, hvide og grønne, pr. 100 Stkr.	6	3					
Lysemanskjetter, ordinaire	8	3					
- - - - - finere	10						
- - - - - grønne blaa og røde	24						
Lygteglas, forskjellig Størrelse, pr. 100 Stkr. 12 Rbd., 16 Rbd.,	24						
- - - - - flade, pr. 100 Stkr. 12 Rbd., 20 Rbd. à	6						
- - - - - røde, blaa og grønne, pr. 100 Stkr. .	7						
- - - - - Skibs-, pr. Stk. 4 m $\frac{1}{2}$ à	1						
- - - - - smaae runde, pr. Stk. 8 β à	1						
- - - - - Trappe (Tap):							
4 à 5 5 $\frac{1}{2}$ à 7 7 $\frac{1}{2}$ à 8 $\frac{1}{2}$ Tom. Diameter							
2 m $\frac{1}{2}$, 3 m $\frac{1}{2}$, 4 m $\frac{1}{2}$ pr. Stk.							
Mælkefade, hvide:							
1 $\frac{1}{2}$ & 1 1 $\frac{1}{2}$ 2 2 $\frac{1}{2}$ 3 Pots							
1 m $\frac{1}{2}$ à 1 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 1 m $\frac{1}{2}$ 12 β , 2 m $\frac{1}{2}$, 3 m $\frac{1}{2}$, 3 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 4 m $\frac{1}{2}$ pr. Stk.							
Mælkefade, blaae:							
1 $\frac{1}{2}$ 12 β , 2 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 2 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 2 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 3 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 4 m $\frac{1}{2}$ 4 β pr. Stk.							
5 m $\frac{1}{2}$, 5 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 1 Rbd. pr. Stk.							
Mælkefade-Laage, blaae, pr. Stk. 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 2 m $\frac{1}{2}$, 2 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 3 m $\frac{1}{2}$ à	4						
Opodeldocglas, glatte og med Kant:							
2 4 6 8 12 Lods							
3 Rbd, 3 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$, 4 Rbd. 2 m $\frac{1}{2}$, 5 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$, 6 Rbd 3 m $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stkr.							
Oste- og Kageklokker:							
4 5 6 7 8 9 10 Tom. Diam.							
1 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 1 m $\frac{1}{2}$ 8 β , 1 m $\frac{1}{2}$ 12 β , 2 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 3 m $\frac{1}{2}$ 4 β , 4 m $\frac{1}{2}$, 4 m $\frac{1}{2}$ 8 β pr. Stk.							
Opsatser for Conditorer, blaae, pr. Stk. 1 Rbd. 3 mk., 2 Rbd. à	2	3					
Pomadeglas, pr. 100 Stk. 3 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$ à	4	3					
Pumper (Viin-) store, med Hank, Stk. 1 Rbd. à	1	2					
- - - - - smaae, uden - - - 2 m $\frac{1}{2}$, 3 m $\frac{1}{2}$ à	4						
Punschestænger, massive, pr. Stk. 6 β à		8					
- - - - - af Rør - - - - -		6					
Patteflasker med Hank og Tubus pr. Stk.	1						
Platinafyrtøisglas, blaae og røde, med Fod, pr. Stk.	3	8					
- - - - - uden - - - - -	2	8					
- - - - - hvide, med Fod, - - - - -	2	12					
- - - - - uden - - - - -	2	4					
Pokaler med Laage:							
1 1 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$ 2 3 Pots							
1 Rbd., 1 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$, 1 Rbd. 2 m $\frac{1}{2}$, 1 Rbd. 3 m $\frac{1}{2}$, 1 Rbd. 4 m $\frac{1}{2}$, pr. Stk							
3 $\frac{1}{2}$ 4 4 $\frac{1}{2}$ 5 Pots							
1 Rbd. 5 mk., 2 Rbd., 2 Rbd. 1 m $\frac{1}{2}$, 2 Rbd. 2 m $\frac{1}{2}$ pr. Stk.							
Sennepsglas: 1 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$ 5 $\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{2}$ 7 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ 9 $\frac{1}{2}$ 10 $\frac{1}{2}$ 11 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ 13 $\frac{1}{2}$ 14 $\frac{1}{2}$ 15 $\frac{1}{2}$ 16 $\frac{1}{2}$ 17 $\frac{1}{2}$ 18 $\frac{1}{2}$ 19 $\frac{1}{2}$ 20 $\frac{1}{2}$ 21 $\frac{1}{2}$ 22 $\frac{1}{2}$ 23 $\frac{1}{2}$ 24 $\frac{1}{2}$ 25 $\frac{1}{2}$ 26 $\frac{1}{2}$ 27 $\frac{1}{2}$ 28 $\frac{1}{2}$ 29 $\frac{1}{2}$ 30 $\frac{1}{2}$ 31 $\frac{1}{2}$ 32 $\frac{1}{2}$ 33 $\frac{1}{2}$ 34 $\frac{1}{2}$ 35 $\frac{1}{2}$ 36 $\frac{1}{2}$ 37 $\frac{1}{2}$ 38 $\frac{1}{2}$ 39 $\frac{1}{2}$ 40 $\frac{1}{2}$ 41 $\frac{1}{2}$ 42 $\frac{1}{2}$ 43 $\frac{1}{2}$ 44 $\frac{1}{2}$ 45 $\frac{1}{2}$ 46 $\frac{1}{2}$ 47 $\frac{1}{2}$ 48 $\frac{1}{2}$ 49 $\frac{1}{2}$ 50 $\frac{1}{2}$ 51 $\frac{1}{2}$ 52 $\frac{1}{2}$ 53 $\frac{1}{2}$ 54 $\frac{1}{2}$ 55 $\frac{1}{2}$ 56 $\frac{1}{2}$ 57 $\frac{1}{2}$ 58 $\frac{1}{2}$ 59 $\frac{1}{2}$ 60 $\frac{1}{2}$ 61 $\frac{1}{2}$ 62 $\frac{1}{2}$ 63 $\frac{1}{2}$ 64 $\frac{1}{2}$ 65 $\frac{1}{2}$ 66 $\frac{1}{2}$ 67 $\frac{1}{2}$ 68 $\frac{1}{2}$ 69 $\frac{1}{2}$ 70 $\frac{1}{2}$ 71 $\frac{1}{2}$ 72 $\frac{1}{2}$ 73 $\frac{1}{2}$ 74 $\frac{1}{2}$ 75 $\frac{1}{2}$ 76 $\frac{1}{2}$ 77 $\frac{1}{2}$ 78 $\frac{1}{2}$ 79 $\frac{1}{2}$ 80 $\frac{1}{2}$ 81 $\frac{1}{2}$ 82 $\frac{1}{2}$ 83 $\frac{1}{2}$ 84 $\frac{1}{2}$ 85 $\frac{1}{2}$ 86 $\frac{1}{2}$ 87 $\frac{1}{2}$ 88 $\frac{1}{2}$ 89 $\frac{1}{2}$ 90 $\frac{1}{2}$ 91 $\frac{1}{2}$ 92 $\frac{1}{2}$ 93 $\frac{1}{2}$ 94 $\frac{1}{2}$ 95 $\frac{1}{2}$ 96 $\frac{1}{2}$ 97 $\frac{1}{2}$ 98 $\frac{1}{2}$ 99 $\frac{1}{2}$ 100 $\frac{1}{2}$ 101 $\frac{1}{2}$ 102 $\frac{1}{2}$ 103 $\frac{1}{2}$ 104 $\frac{1}{2}$ 105 $\frac{1}{2}$ 106 $\frac{1}{2}$ 107 $\frac{1}{2}$ 108 $\frac{1}{2}$ 109 $\frac{1}{2}$ 110 $\frac{1}{2}$ 111 $\frac{1}{2}$ 112 $\frac{1}{2}$ 113 $\frac{1}{2}$ 114 $\frac{1}{2}$ 115 $\frac{1}{2}$ 116 $\frac{1}{2}$ 117 $\frac{1}{2}$ 118 $\frac{1}{2}$ 119 $\frac{1}{2}$ 120 $\frac{1}{2}$ 121 $\frac{1}{2}$ 122 $\frac{1}{2}$ 123 $\frac{1}{2}$ 124 $\frac{1}{2}$ 125 $\frac{1}{2}$ 126 $\frac{1}{2}$ 127 $\frac{1}{2}$ 128 $\frac{1}{2}$ 129 $\frac{1}{2}$ 130 $\frac{1}{2}$ 131 $\frac{1}{2}$ 132 $\frac{1}{2}$ 133 $\frac{1}{2}$ 134 $\frac{1}{2}$ 135 $\frac{1}{2}$ 136 $\frac{1}{2}$ 137 $\frac{1}{2}$ 138 $\frac{1}{2}$ 139 $\frac{1}{2}$ 140 $\frac{1}{2}$ 141 $\frac{1}{2}$ 142 $\frac{1}{2}$ 143 $\frac{1}{2}$ 144 $\frac{1}{2}$ 145 $\frac{1}{2}$ 146 $\frac{1}{2}$ 147 $\frac{1}{2}$ 148 $\frac{1}{2}$ 149 $\frac{1}{2}$ 150 $\frac{1}{2}$ 151 $\frac{1}{2}$ 152 $\frac{1}{2}$ 153 $\frac{1}{2}$ 154 $\frac{1}{2}$ 155 $\frac{1}{2}$ 156 $\frac{1}{2}$ 157 $\frac{1}{2}$ 158 $\frac{1}{2}$ 159 $\frac{1}{2}$ 160 $\frac{1}{2}$ 161 $\frac{1}{2}$ 162 $\frac{1}{2}$ 163 $\frac{1}{2}$ 164 $\frac{1}{2}$ 165 $\frac{1}{2}$ 166 $\frac{1}{2}$ 167 $\frac{1}{2}$ 168 $\frac{1}{2}$ 169 $\frac{1}{2}$ 170 $\frac{1}{2}$ 171 $\frac{1}{2}$ 172 $\frac{1}{2}$ 173 $\frac{1}{2}$ 174 $\frac{1}{2}$ 175 $\frac{1}{2}$ 176 $\frac{1}{2}$ 177 $\frac{1}{2}$ 178 $\frac{1}{2}$ 179 $\frac{1}{2}$ 180 $\frac{1}{2}$ 181 $\frac{1}{2}$ 182 $\frac{1}{2}$ 183 $\frac{1}{2}$ 184 $\frac{1}{2}$ 185 $\frac{1}{2}$ 186 $\frac{1}{2}$ 187 $\frac{1}{2}$ 188 $\frac{1}{2}$ 189 $\frac{1}{2}$ 190 $\frac{1}{2}$ 191 $\frac{1}{2}$ 192 $\frac{1}{2}$ 193 $\frac{1}{2}$ 194 $\frac{1}{2}$ 195 $\frac{1}{2}$ 196 $\frac{1}{2}$ 197 $\frac{1}{2}$ 198 $\frac{1}{2}$ 199 $\frac{1}{2}$ 200 $\frac{1}{2}$ 201 $\frac{1}{2}$ 202 $\frac{1}{2}$ 203 $\frac{1}{2}$ 204 $\frac{1}{2}$ 205 $\frac{1}{2}$ 206 $\frac{1}{2}$ 207 $\frac{1}{2}$ 208 $\frac{1}{2}$ 209 $\frac{1}{2}$ 210 $\frac{1}{2}$ 211 $\frac{1}{2}$ 212 $\frac{1}{2}$ 213 $\frac{1}{2}$ 214 $\frac{1}{2}$ 215 $\frac{1}{2}$ 216 $\frac{1}{2}$ 217 $\frac{1}{2}$ 218 $\frac{1}{2}$ 219 $\frac{1}{2}$ 220 $\frac{1}{2}$ 221 $\frac{1}{2}$ 222 $\frac{1}{2}$ 223 $\frac{1}{2}$ 224 $\frac{1}{2}$ 225 $\frac{1}{2}$ 226 $\frac{1}{2}$ 227 $\frac{1}{2}$ 228 $\frac{1}{2}$ 229 $\frac{1}{2}$ 230 $\frac{1}{2}$ 231 $\frac{1}{2}$ 232 $\frac{1}{2}$ 233 $\frac{1}{2}$ 234 $\frac{1}{2}$ 235 $\frac{1}{2}$ 236 $\frac{1}{2}$ 237 $\frac{1}{2}$ 238 $\frac{1}{2}$ 239 $\frac{1}{2}$ 240 $\frac{1}{2}$ 241 $\frac{1}{2}$ 242 $\frac{1}{2}$ 243 $\frac{1}{2}$ 244 $\frac{1}{2}$ 245 $\frac{1}{2}$ 246 $\frac{1}{2}$ 247 $\frac{1}{2}$ 248 $\frac{1}{2}$ 249 $\frac{1}{2}$ 250 $\frac{1}{2}$ 251 $\frac{1}{2}$ 252 $\frac{1}{2}$ 253 $\frac{1}{2}$ 254 $\frac{1}{2}$ 255 $\frac{1}{2}$ 256 $\frac{1}{2}$ 257 $\frac{1}{2}$ 258 $\frac{1}{2}$ 259 $\frac{1}{2}$ 260 $\frac{1}{2}$ 261 $\frac{1}{2}$ 262 $\frac{1}{2}$ 263 $\frac{1}{2}$ 264 $\frac{1}{2}$ 265 $\frac{1}{2}$ 266 $\frac{1}{2}$ 267 $\frac{1}{2}$ 268 $\frac{1}{2}$ 269 $\frac{1}{2}$ 270 $\frac{1}{2}$ 271 $\frac{1}{2}$ 272 $\frac{1}{2}$ 273 $\frac{1}{2}$ 274 $\frac{1}{2}$ 275 $\frac{1}{2}$ 276 $\frac{1}{2}$ 277 $\frac{1}{2}$ 278 $\frac{1}{2}$ 279 $\frac{1}{2}$ 280 $\frac{1}{2}$ 281 $\frac{1}{2}$ 282 $\frac{1}{2}$ 283 $\frac{1}{2}$ 284 $\frac{1}{2}$ 285 $\frac{1}{2}$ 286 $\frac{1}{2}$ 287 $\frac{1}{2}$ 288 $\frac{1}{2}$ 289 $\frac{1}{2}$ 290 $\frac{1}{2}$ 291 $\frac{1}{2}$ 292 $\frac{1}{2}$ 293 $\frac{1}{2}$ 294 $\frac{1}{2}$ 295 $\frac{1}{2}$ 296 $\frac{1}{2}$ 297 $\frac{1}{2}$ 298 $\frac{1}{2}$ 299 $\frac{1}{2}$ 300 $\frac{1}{2}$ 301 $\frac{1}{2}$ 302 $\frac{1}{2}$ 303 $\frac{1}{2}$ 304 $\frac{1}{2}$ 305 $\frac{1}{2}$ 306 $\frac{1}{2}$ 307 $\frac{1}{2}$ 308 $\frac{1}{2}$ 309 $\frac{1}{2}$ 310 $\frac{1}{2}$ 311 $\frac{1}{2}$ 312 $\frac{1}{2}$ 313 $\frac{1}{2}$ 314 $\frac{1}{2}$ 315 $\frac{1}{2}$ 316 $\frac{1}{2}$ 317 $\frac{1}{2}$ 318 $\frac{1}{2}$ 319 $\frac{1}{2}$ 320 $\frac{1}{2}$ 321 $\frac{1}{2}$ 322 $\frac{1}{2}$ 323 $\frac{1}{2}$ 324 $\frac{1}{2}$ 325 $\frac{1}{2}$ 326 $\frac{1}{2}$ 327 $\frac{1}{2}$ 328 $\frac{1}{2}$ 329 $\frac{1}{2}$ 330 $\frac{1}{2}$ 331 $\frac{1}{2}$ 332 $\frac{1}{2}$ 333 $\frac{1}{2}$ 334 $\frac{1}{2}$ 335 $\frac{1}{2}$ 336 $\frac{1}{2}$ 337 $\frac{1}{2}$ 338 $\frac{1}{2}$ 339 $\frac{1}{2}$ 340 $\frac{1}{2}$ 341 $\frac{1}{2}$ 342 $\frac{1}{2}$ 343 $\frac{1}{2}$ 344 $\frac{1}{2}$ 345 $\frac{1}{2}$ 346 $\frac{1}{2}$ 347 $\frac{1}{2}$ 348 $\frac{1}{2}$ 349 $\frac{1}{2}$ 350 $\frac{1}{2}$ 351 $\frac{1}{2}$ 352 $\frac{1}{2}$ 353 $\frac{1}{2}$ 354 $\frac{1}{2}$ 355 $\frac{1}{2}$ 356 $\frac{1}{2}$ 357 $\frac{1}{2}$ 358 $\frac{1}{2}$ 359 $\frac{1}{2}$ 360 $\frac{1}{2}$ 361 $\frac{1}{2}$ 362 $\frac{1}{2}$ 363 $\frac{1}{2}$ 364 $\frac{1}{2}$ 365 $\frac{1}{2}$ 366 $\frac{1}{2}$ 367 $\frac{1}{2}$ 368 $\frac{1}{2}$ 369 $\frac{1}{2}$ 370 $\frac{1}{2}$ 371 $\frac{1}{2}$ 372 $\frac{1}{2}$ 373 $\frac{1}{2}$ 374 $\frac{1}{2}$ 375 $\frac{1}{2}$ 376 $\frac{1}{2}$ 377 $\frac{1}{2}$ 378 $\frac{1}{2}$ 379 $\frac{1}{2}$ 380 $\frac{1}{2}$ 381 $\frac{1}{2}$ 382 $\frac{1}{2}$ 383 $\frac{1}{2}$ 384 $\frac{1}{2}$ 385 $\frac{1}{2}$ 386 $\frac{1}{2}$ 387 $\frac{1}{2}$ 388 $\frac{1}{2}$ 389 $\frac{1}{2}$ 390 $\frac{1}{2}$ 391 $\frac{1}{2}$ 392 $\frac{1}{2}$ 393 $\frac{1}{2}$ 394 $\frac{1}{2}$ 395 $\frac{1}{2}$ 396 $\frac{1}{2}$ 397 $\frac{1}{2}$ 398 $\frac{1}{2}$ 399 $\frac{1}{2}$ 400 $\frac{1}{2}$ 401 $\frac{1}{2}$ 402 $\frac{1}{2}$ 403 $\frac{1}{2}$ 404 $\frac{1}{2}$ 405 $\frac{1}{2}$ 406 $\frac{1}{2}$ 407 $\frac{1}{2}$ 408 $\frac{1}{2}$ 409 $\frac{1}{2}$ 410 $\frac{1}{2}$ 411 $\frac{1}{2}$ 412 $\frac{1}{2}$ 413 $\frac{1}{2}$ 414 $\frac{1}{2}$ 415 $\frac{1}{2}$ 416 $\frac{1}{2}$ 417 $\frac{1}{2}$ 418 $\frac{1}{2}$ 419 $\frac{1}{2}$ 420 $\frac{1}{2}$ 421 $\frac{1}{2}$ 422 $\frac{1}{2}$ 423 $\frac{1}{2}$ 424 $\frac{1}{2}$ 425 $\frac{1}{2}$ 426 $\frac{1}{2}$ 427 $\frac{1}{2}$ 428 $\frac{1}{2}$ 429 $\frac{1}{2}$ 430 $\frac{1}{2}$ 431 $\frac{1}{2}$ 432 $\frac{1}{2}$ 433 $\frac{1}{2}$ 434 $\frac{1}{2}$ 435 $\frac{1}{2}$ 436 $\frac{1}{2}$ 437 $\frac{1}{2}$ 438 $\frac{1}{2}$ 439 $\frac{1}{2}$ 440 $\frac{1}{2}$ 441 $\frac{1}{2}$ 442 $\frac{1}{2}$ 443 $\frac{1}{2}$ 444 $\frac{1}{2}$ 445 $\frac{1}{2}$ 446 $\frac{1}{2}$ 447 $\frac{1}{2}$ 448 $\frac{1}{2}$ 449 $\frac{1}{2}$ 450 $\frac{1}{2}$ 451 $\frac{1}{2}$ 452 $\frac{1}{2}$ 453 $\frac{1}{2}$ 454 $\frac{1}{2}$ 455 $\frac{1}{2}$ 456 $\frac{1}{2}$ 457 $\frac{1}{2}$ 458 $\frac{1}{2}$ 459 $\frac{1}{2}$ 460 $\frac{1}{2}$ 461 $\frac{1}{2}$ 462 $\frac{1}{2}$ 4							

PRIS-COURANT

over

Glasfabricata

fra Glasværkerne MYLENBERG og AALBORG

ved

Rathmann & Kissmeyer.

Netto Priser.

1859

Bouteiller.

Hamrede.

2, 1 1/2, 1, 3/4, 5/8, 1/2, 3/8 & 7/16, 1/4 Pots,
12. 10. 8. 6 6 5 4 1/2 pr. 100 Stk.

Franske.

3/4 & 7/8, 1/2, 3/8 & 7/16, 1/4 & 3/16, 1/8 Pots,
7 6 6 5 4 1/2 pr. 100 Stk.

Porter og bayerske Ølflasker.

3/4, 3/8 Pots,
7 6 pr. 100 Stk.

Røde og grønne Rhinskviinsflasker.

3/4 & 7/8, 1/2, 3/8 & 7/16, 1/4 & 3/16, 1/8 Pots,
8 7 6 5 pr. 100 Stk.

Bourgogneflasker.

3/4 & 7/8, 1/2, 3/8 & 7/16, 1/4 & 3/16, 1/8 Pots,
8 7 6 5 pr. 100 Stk.

Arracflasker.

3/4, 3/8 Pots,
6 5 4 pr. 100 Stk.

Ottekantede Bouteiller.

1, 1/2, 1, 3/4, 1/2 Pots,
8 6 5 4 1/2 pr. 100 Stk.

Skosvæteflasker.

3/4, 1/2, 3/8 Pots,
6 5 1/2 5 pr. 100 Stk.

Snuus- og Sirupsflasker.

1, 3/4, 1/2, 3/8, 1/4 Pots,
10 8 6 5 1/2 5 pr. 100 Stk.

Lommeffasker, pressede.

1/4, 1/8 Pots,
4 1/2 4 pr. 100 Stk.

Melkefade, grønne.

1/2, 3/4, 1, 1 1/2, 2, 3, 4 Pots,
8 10 12 16 20 26 32 pr. Stk.

Sylteglas (grønne) & Digareerflasker.

1/2, 3/4, 1, 1 1/2, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 Pots,
8 9 10 12 14 20 28 30 36 40 48 pr. Stk.

Haveklokker.

3, 4, 5 Tommer,
5 6 7 pr. Stk.

Ovale Bouteiller.

1, 2, 3, 4, 5, 6 Pots,
8 1/2 1 1/4 1 1/2 1 3/4 2 pr. Stk.

Alle andre Sorter Grøntglasvarer forfærdige
efter Mønster eller Tegning.

Stempel paa Bouteiller kan erholdes imod en
billig Forhøielse i Prisen.

Samtlige Bouteiller ere vel afkølede og holde
nøiagtigt det angivne Maal.

Det bemærkes, at i vore Bouteiller findes ingen
Glasstumper i Bunden.

Hvide Glasvarer.

Medicin- & Sukkerglas.

1/4, 1/2, 1, 1 1/4 & 1 1/2, 2 Lods,
11 1/4 1/2 1 1/4 1 1/2 1 3/4 2 pr. 100 Stk.,
3 & 4, 6, 8 & 10, 12, 16, 20 Lods,
15 1/2 16 1/2 17 1/2 22 1/2 25 1/2 30 pr. 100 Stk.,
24, 32 Lods,
33 1/2 12 1/2 6 1/2 5 1/2 pr. 100 Stk.

Medicin- & Sukkerglas med flad Bund.

1/4 & 1/2, 1, 2, 3 & 4, 6, 8 & 10 Lods,
15 1/2 16 1/2 18 1/2 20 1/2 21 1/2 22 1/2 23 1/2 pr. 100 Stk.,
12, 16, 20, 24, 32 Lods,
5 1/2 5 1/2 6 1/2 6 1/2 7 1/2 7 1/2 8 1/2 8 1/2 pr. 100 Stk.

Medicin- & Sukkerglas af Hyalith.

1/4 & 1/2, 1, 2, 3 & 4, 6, 8 & 10 Lods,
15 1/2 16 1/2 18 1/2 20 1/2 21 1/2 22 1/2 23 1/2 pr. 100 Stk.,
12, 16, 20, 24, 32 Lods,

4 1/2 5 1/2 5 1/2 5 1/2 6 1/2 7 1/2 pr. 100 Stk.

Standflasker, runde med Skjærmprop.

1/4 & 1/2, 1 & 2, 3 & 4, 6, 8, 10, 12, 16 Lods,
6, 7 1/2, 8 1/2, 9, 10, 11, 12, 14 pr. 100 Stk.,
20, 24, 32 Lods,

16 1/2 18 1/2 20 pr. 100 Stk.

3/4, 1, 1 1/2, 2, 2 1/2, 3, 3 1/2 Pots,
2 1/2 2 1/4 2 1/4 2 1/4 3 1/4 3 1/4 4 1/4 4 1/4 pr. Stk.

4, 4 1/2, 5, 5 1/2, 6 Pots,

5 1/2 5 1/4 6 1/2 6 1/4 7 1/2 pr. Stk.

Standflasker med høi Prop 1 a 2 β billigere.

Opodeldoc- & Røgelseglass.

1, 2, 4, 6, 8 Lods,
14, 14 1/2, 17, 20, 22 1/2 pr. 100 Stk.

Kopglas.

Nr 1, 2, 3,
5 6 7 pr. 100 Stk.

Spirituslamper med Hætte.

Nr 1, 2, 3,
20 28 32 pr. Stk.

Rigabalsomflasker pr. 100 Stk. 4 pr.

Kson-Essents " " " 10 pr.

Haarlemmerflasker " " " 10 pr.

Retorter og Kolber, utubulerede.

1, 2, 4, 6 & 8, 10, 12, 16, 20, 24, 32 Lods,
10 14 16 18 20 22 24 26 28 32 pr. Stk.

3/4, 1, 1 1/2, 2, 2 1/2, 3, 3 1/2, 4 Pots,
2 2 1/4 2 1/4 2 1/4 3 3 1/2 3 1/2 4 pr. Stk.

5, 6, 7, 8, 9, 10 Pots,

4 1/2 6 6 1/2 7 8 9 pr. Stk.

Retorter og Kolber med Tubus og Prop.

Indtil 32 Lod 2/3 Deel dyrere.

Over 32 Lods 1/3 Deel dyrere.

Pulverglas med høi Prop.

1/4 & 1/2, 1 & 2, 3 & 4, 6, 8, 10, 12, 16 Lods,
8 9 11 12 14 15 16 19 pr. 100 Stk.

20, 22, 24, 32 Lods, 3/4, 1, 1 1/4, 1 1/2 Pots,
22 24 24 26 pr. 100 Stk. 2 2 1/2 3 3 1/2 pr. Stk.

2, 2 1/2, 3, 3 1/2, 4, 4 1/2, 5, 5 1/2, 6 Pots,
4 4 1/2 5 5 1/2 6 6 1/2 7 8 8 1/2 pr. Stk.

Pulverglas med Skjærmprop 2 a 4 β dyrere.

Tragter.

2, 4, 6, 8, 10, 12 & 16, 20, 24, 32 Lods,
6 7 8 9 10 12 14 15 16 pr. Stk.

3/4, 1, 1 1/2, 2 Pots,
18 20 24 28 pr. Stk.

med Hank pr. Stk. 4 β dyrere.

Mensurglas, mensurerede.

2, 4, 6 Lods,
1 1/2 8 1/2 1 1/2 12 1/2 2 pr. Stk.

Ølglas & Hankeglas.

Ølglas med Fod.

1/4, 3/8, 1/2 & 3/4, 1/2 Pots,
7 6 1/2 6 5 pr. 100 Stk.

Buede Ølglas uden Fod (Grogglas).

1/4, 3/8, 1/2 & 3/4, 1/2 Pots,
6 5 1/2 5 4 1/2 pr. 100 Stk.

Ølglas, glatte og riflede.

1 3/4, 1/2, 3/8, 1/4 & 3/16, 1/8 & 1/16 Pots,
15 11 8 7 5 4 1/2 pr. 100 Stk.

Ølglas med Snit.

1/2, 3/8, 1/4 & 3/16, 1/8 Pots,
10 pr. 9 pr. 7 pr. 6 pr. 100 Stk.

Ølglas med Hank.

1, 3/4, 1/2, 3/8, 1/4, 1/8 & 1/16 Pots,
24 18 14 12 8 7 pr. Stk.
Bayerske Kruse, rifl. 3/7, 1/2, 3/4, 1 Pots,
Do. do. med Fod 14 18 22 24 pr. Stk.
Boxbægere 14 18 22 26 pr. " "
Ølglas, dobbelte tykke, 1/4 & 3/16 Pots pr. 100 Stk. 11 pr.
do. lange, afsleben Kant, 1/4 " " " 10 pr.
do. afsleben Bund & Kant, 1/4 " " " 12 pr.
do. afsleben Bund pr. 100 Stk. 8 pr.
Hankeglas med Snit pr. 100 Stk. 10 1/2 pr.
do. do. & blaa Kant pr. 100 Stk. 11 1/2 pr.
do. do. maledede " " " 14 pr.
Ølglas, maledede, 1/4 Pots, pr. 100 Stk. 10 pr.
do. med blaa Kant " " " 10 a 11 pr.
Gelébægere pr. 100 Stk. 6 1/2 pr.

Vandglas.

3/16, 1/4 Pots,
11 10 pr. 100 Stk.

Kruse med Laag, hvide.

1/4, 3/8, 1/2, 3/4, 1, 1 1/2, 2 Pots,
14 16 20 24 26 28 30 pr. Stk.

Kruse med Laag blaa, og hvide bl. Kant.

1/4, 3/8, 1/2, 3/4, 1, 1 1/2, 2 Pots,
16 18 20 24 26 28 30 pr. Stk.

Snapsglas.

1/6, 1/10 & 1/12 Pots Studsglas pr. 100 Stk. 4 pr.
1/20 & 1/24 Pots Snapsglas, glatstilkede, pr. 100 Stk. 4 pr.
1/20 = 1/24 " do. med Knop, " 4 pr.
1/16 " do. do. " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. riflede, " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. tulipanform., " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. do. riflede, " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. cylinderform., " 5 pr.
1/16 " do. do. " 6 pr.
1/20 = 1/24 " do. klokkeform., glatte, " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. do. riflede, " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. spidse med 2 Knopp., " 6 pr.
1/20 = 1/24 " do. do. " 1 do. " 4 pr.
1/20 = 1/24 " do. do. glatstilkede, " 4 pr.
1/20 = 1/24 " do. do. riflede, " 4 pr.
1/20 = 1/24 " do. do. udbeiet Kant
2 Knopp., " 6 pr.
1/20 = 1/24 " do. runde, 2 do., " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. Snit, " 5 pr.
1/20 = 1/24 " do. maledede " 7 pr.
1/20 = 1/24 " do. forgyldte " 10 pr.
1/50 = 1/72 " Liqueurglas " 5 pr.
Tumlinger, pr. 100 Stk. 10 pr.

Viinglas.

1/8 & 1/10 Pots Viinglas, glatstilkede, pr. 100 Stk. 6 pr.
1/8 = 1/10 " med Knop, " 7 pr.
1/10 = 1/12 " do. do. " 7 pr.
1/8 = 1/10 " 2 do. " 9 pr.
1/12 = 1/16 " 2 do. " 8 pr.
1/8 = 1/10 " Snit, " 8 pr.
1/8 = 1/10 " tulipanform., " 9 pr.
1/12 = 1/16 " do. do. " 8 pr.
1/8 = 1/10 " do. riflede, " 9 pr.
1/8 = 1/10 " cylinderform., " 9 pr.
1/12 = 1/16 " do. do. " 8 pr.
1/8 = 1/10 " do. riflede, " 9 pr.
1/12 = 1/16 " Madeiraglas, spidsdse med
2 Knopper, " 10 pr.
1/9 = 1/10 " do. do. " 12 pr.
1/8 = 1/10 " do. udbeiet Kant do. do. " 12 pr.
1/12 = 1/16 " do. do. do. do. " 10 pr.
Champagneglas med 2 Knopper " 11 pr.
do. 1 do. " 10 pr.
do. glatstilkede " 8 pr.
Rhinskviinsglas, spidse " 16 pr.
do. runde med Knop, " 12 pr.
do. spunden Fod, " 20 pr.
Seltzer-Vandglas, cylind&tulpf. 1/4, 3/8, 1/2 Pots,
14 18 24 pr. 100 Stk.

Frimurererglas.

$\frac{1}{8}$, $\frac{1}{9}$ & $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{20}$, $\frac{1}{24}$ & $\frac{1}{28}$ Pots,	
$5\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$, 27 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$ 24 $\frac{1}{2}$, pr. 100 Stk.	

Humpen.

$\frac{1}{24}$ & $\frac{1}{28}$, $\frac{1}{5}$ & $\frac{1}{9}$ Pots,	
4 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$, 7 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	

Pocaler med Laag.

$\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1, $1\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{2}$ Pots,	
3 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$, 6 $\frac{1}{2}$, 6 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 7 $\frac{1}{2}$, pr. Stk.	
og større forholdsviis dyrere.	

Fiskeglas uden Fod	2, 3, 4, 5, 6 Pots,
do. med Fod	2, 3, 4, 5, 6 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.
Fiske- og Fugleglas 3 a 4	6 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.
Fugleglas, lave, pr. 100 Stk.	4 $\frac{1}{2}$.
do. riflede, spidse, "	6 $\frac{1}{2}$.
do. lukkede, "	10 $\frac{1}{2}$.
Sæbeglas pr. Stk.	6, 8, 10, 12 $\frac{1}{2}$, 1 $\frac{1}{2}$, pr. Stk.

Sylteglas, hvide.

$\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$, 3 Pots,	
6, 9, 12, 14, 16, 20, 24 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	
4, 5, 6 Pots,	
2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	

Osteklokker.

Med glat Knop.

3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 Tom. i Diameter,	
12, 16, 20, 24 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	

Med sleben Knop.

6, 7, 8, 9 Tom. i Diameter,	
3 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$, 5 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	

Tallerkener.

4 & 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 Tom. i Diam.	
8, 12, 18, 24, 28 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	

Karafler med Ringe og Prop.

1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ Pots,	
16 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 15 $\frac{1}{2}$, 12 $\frac{1}{2}$, 11 $\frac{1}{2}$, 9 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 9 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.	

Karafler med Ringe, Prop og Snit.

1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ Pots,	
20, 18, 15, 14, 12, 11 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.	

Karafler med Ringe, Prop og maledede.

1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ & $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$ & $\frac{1}{8}$ Pots,	
4, 3 $\frac{1}{2}$, 8, 2 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.	
Forgylde Karafler 1 $\frac{1}{2}$ mere pr. Dussin.	

Karafler uden Ringe med Prop.

1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ & $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$ & $\frac{1}{8}$ Pots,	
15 $\frac{1}{2}$, 13 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 11 $\frac{1}{2}$, 8 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.	

Vandkarafler med Ringe.

2, $1\frac{1}{2}$, 1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,	
4 $\frac{1}{2}$, 21, 15, 12, 11 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.	

Vandkarafler med glat Hals.

2, $1\frac{1}{2}$, 1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,	
18, 15, 12 $\frac{1}{2}$, 10 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 9 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.	

Vandkarafler (hvide, rifl., kugleform.) med Glas.

do.	1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,
	2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.
do.	blaa og grønne do. do.
	1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,
	3 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.
do.	hvide glatte kugleformede med Fod, Ring og Glas.
	$1\frac{1}{2}$, 1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,
	3 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.
do.	do. uden Fod, Ring og Glas.
	$1\frac{1}{2}$, 1, $\frac{3}{4}$ Pots,
	18 $\frac{1}{2}$, 15 $\frac{1}{2}$, 12 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.
do.	do. glatte og rifl. med Fod.
	1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,
	2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.
do.	blaa og grønne do. do. 3 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ "
Blaa Børnevandkarafler med Glas	24 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.
Hvide do.	do. 22 $\frac{1}{2}$ "

Cantineflasker.

4, 3, 2, $1\frac{1}{2}$, 1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ Pots,	
52, 38, 28, 21, 20, 18, 15, 14 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	
1 Pots Cantineflasker med Prop pr. 100 Stk.	24 $\frac{1}{2}$.
1 " do. med Inskription pr. Stk.	6 $\frac{1}{2}$.

Langkorksbouteiller.

$\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{8}$ Pots,	
14 $\frac{1}{2}$, 12 $\frac{1}{2}$, 11, 7, 6, 5 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	

Klukflasker.

2, $1\frac{1}{2}$, 1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,	
6 $\frac{1}{2}$, 5 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$ pr. Dussin.	
$\frac{1}{4}$ Pots hvide presse Lomme flasker pr. 100 Stk.	5 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$.
$\frac{1}{8}$ " do. do. do. "	5 $\frac{1}{2}$.
$\frac{1}{4}$ " couleure do. "	6 $\frac{1}{2}$.
$\frac{1}{8}$ " do. do. "	5 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$.
$\frac{1}{4}$ " hvide Jagtflasker "	"
$\frac{1}{8}$ " do. do. "	6 $\frac{1}{2}$.
$\frac{1}{4}$ " coul. do. "	7 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$.
$\frac{1}{8}$ " do. do. "	6 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$.

Jagtflasker, dobbelte	$\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$ Pots,
	2 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.

Reglementerede Feltflasker pr. 100 Stk. 8 $\frac{1}{2}$.

Eau de Cologne flasker, hvide.

$\frac{1}{8}$ & $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{6}$ & $\frac{1}{20}$ Pots,	
5 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$, 5 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	

Eau de Lavandeflasker.

$\frac{1}{2}$ & $\frac{3}{4}$, $1\frac{1}{2}$, 2 & 3, 4 & 5, 6 & 8 Lods,	
14 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$ 2 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	

Pomadeglas.

$1\frac{1}{2}$, 2, 3, 4 Lods,	
16 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	

Lavendelflasker.

6, 4, 3, 2, 1, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ & $\frac{1}{4}$ Lods,	
19, 18, 16, 14, 13, 12 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	
Figurflasker 3 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$, 4, 5, 6 a 7 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.	

Esprit de Waldemar-Flasker	8, 6 Lods,
	5 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$, 5 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.

Sennepsglas	$\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, 1 $\frac{1}{2}$,
	26 $\frac{1}{2}$, 6 $\frac{1}{2}$, 11 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.

Logglas pr. Stk. 8 a 10 $\frac{1}{2}$.

Brystglas uden Rør, pr. 100 Stk. 9 $\frac{1}{2}$.

do. med do. pr. Stk. 28 $\frac{1}{2}$.

Saltkar, hvide og couleure, pr. 100 Stk. 4 $\frac{1}{2}$.

Alterkander $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$, 3 Pots,

9, 10, 12, 18 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.

Flødekander, rifl., hvide og coul. $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ Pots,

12, 14, 18 $\frac{1}{2}$ pr. 100 S.

Olieglas, hele, pr. 100 Stk. 10 $\frac{1}{2}$.

do. halve, pr. " 8 $\frac{1}{2}$.

Vinpumper, pr. Stk., 2, 3, 4, 5 a 6 $\frac{1}{2}$.

Punsehestanger, pr. 100 Stk., 5 $\frac{1}{2}$ 3 $\frac{1}{2}$.

Olie-, Agurke- og capersglas, hele 10 $\frac{1}{2}$ pr. 100 S.

do. do. do. halve, 8 $\frac{1}{2}$ "

Potpourrivaser 5 a 6 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.

Blomsterglas, coul., pr. Stk. 20, 24, 32 $\frac{1}{2}$ a 6 $\frac{1}{2}$.

Sukkerkopper, couleure pr. 100 Stk. 10 $\frac{1}{2}$.

do. do. do. 7 a 8 $\frac{1}{2}$.

do. blaa Spind " 12 $\frac{1}{2}$.

Sukkerskaale, coul. og glatte, $\frac{1}{2}$, 1 $\frac{1}{2}$,

12, 16 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.

do. hvide, med Fod og Laag, 24 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.

do. couleure do. do. 28 $\frac{1}{2}$ "

Sukkerkopper, hvide med Snit og forgylde Rand,

pr. Stk. 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$.

do. blaa do. do. do. " 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$.

Zwibelglas, couleure, pr. 100 Stk. 16 $\frac{1}{2}$.

do. hvide " 14 $\frac{1}{2}$.

Eddikeflasker med Hank $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ Pots,

20 $\frac{1}{2}$, 16 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.

Melkefade, hvide.

$\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, 3 Pots,	
20, 20, 24 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	

Melkefade, blaa & hvide bl. Kant.

$\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, 1, $1\frac{1}{2}$, 2, 3 Pots,	
2 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	

Haveklokker, hvide & couleure.

3, 4, 5, 6, 7, 8 Tom. i Diameter,	
12, 16, 20, 24, 28 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.	

Blækhuse, hvide.

N° 1, 2, 3, 4,

10, 12, 15, 18 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Stk.

Blækhuse med Indsats 1 $\frac{1}{2}$, 1 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$, 1 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$ a 2 $\frac{1}{2}$ pr. S.

Boutique-Do., massive, pr. Stk. 24 $\frac{1}{2}$.

Regulateur-Lampegas pr. 100 Stk. 6 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$.

Cylinder do. " 6 $\frac{1}{2}$ 4 $\frac{1}{2}$.

Moderateur do. " 8 $\frac{1}{2}$.

Camphin do. " 10 a 12 $\frac{1}{2}$.

Lygteglas, pr. Stk. 8, 10, 12 a 16 $\frac{1}{2}$.

Camphin-Lampeskaale, pr. Stk. 24 $\frac{1}{2}$, 2 a 6 $\frac{1}{2}$.

Natlamp, pr. 100 Stk. 5 $\frac{1}{2}$.

do. med Fod, pr. 100 Stk. 10 $\frac{1}{2}$.

Taplamper 2, $2\frac{1}{2}$, 3 Pots,

2 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 3 $\frac{1}{2}$ pr. Stk.

Thermometerør pr. $\frac{1}{2}$

do. med Kugle "

Barometerør "

Fixerglas (Glastaarer) pr. 100 Stk. 6 $\frac{1}{2}$.

Skomagerkugler " 12 $\frac{1}{2}$.

Uringlas pr. Stk. 28 $\frac{1}{2}$.

Gaskupler, matte og klanke forneden, pr. Stk. 3 $\frac{1}{2}$.

do. do. med Mønstre " 5 $\frac{1}{2}$.

Gasslugere, hvide, pr. Stk. 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$

do. coul., " 3 $\frac{1}{2}$.

Moderateur-Kupler " 2 $\frac{1}{2}$ 8 $\frac{1}{2}$, 3 a 4 $\frac{1}{2}$.

do. do. med Mønstre " 6 a 8 $\frac{1}{2}$.

Erugetskaale med Fod, coul., pr. Stk. 3, 4 a 5 $\frac{1}{2}$.

Skibs-Patentglas, lange, slebne, pr. Stk. 5 $\frac{1}{2}$.

Melkekopper, hvide, pr. 100 Stk. 8 $\frac{1}{2}$.

do. blaa, " 10 $\frac{1}{2}$.

Blaa og hvide Børnekruke med Hank, pr. 100 Stk. 8 $\frac{1}{2}$.

do. Blomsterglas do. " 8 $\frac{1}{2}$.

Cylindere med Fod i alle Størrelser leveres til billigste Priser.

Tagsteen, maskinpressede, pr. Stk.

Pressede Glasvarer.

Ølgas med Facetter	N ^o 1, 2,
	16, 12 $\frac{1}{2}$ pr. 10